

Štátna školská inšpekcia

ČITATEĽSKÁ GRAMOTNOSŤ ŽIAKOV stredných škôl

Správa z testovania žiakov končiacich ročníkov

Bratislava november 2017

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Metódy	5
2.1	Čitateľská gramotnosť a jej procesy porozumenia textu.....	5
2.2	Organizácia testovania	5
2.3	Spracovanie výsledkov.....	7
3.	Výsledky	8
3.1	Úspešnosť žiakov v čitateľskej gramotnosti a v jej úrovniach porozumenia textu.....	8
3.2	Percentuálny podiel žiakov v jednotlivých intervaloch úspešnosti.....	9
3.3	Úspešnosť žiakov podľa pohlavia.....	11
3.4	Úspešnosť žiakov podľa zriaďovateľa	13
3.5	Úspešnosť žiakov podľa veľkosti školy	15
3.6	Porovnanie polročnej klasifikácie žiakov zo SJL s ich úspešnosťou v ČG	18
3.7	Analýza výsledkov na GYM a SOŠ.....	21
3.8	Analýza výsledkov žiakov skupiny študijných odborov 76 učiteľstvo.....	26
3.9	Analýza výsledkov v jednotlivých krajoch Slovenskej republiky	29
3.9.1	Analýza výsledkov žiakov GYM v jednotlivých krajoch	30
3.9.2	Analýza výsledkov žiakov v SOŠ v jednotlivých krajoch	32
4.	Vyhodnotenie dotazníkov	33
4.1	Výsledky dotazníka zadaného riaditeľom škôl	33
4.2	Výsledky dotazníka zadaného žiakom škôl	37
4.2.1	Výsledky dotazníka zadaného žiakom – spojitosť dosiahnutej úspešnosti žiakov s odpoveďami na otázky týkajúce sa realizácie výučby ČG.....	37
4.2.2	Výsledky dotazníka zadaného žiakom – spojitosť dosiahnutej úspešnosti žiakov so vzťahom k čítaniu.....	40
5.	Faktory podmienujúce úspešnosť žiaka v čitateľskej gramotnosti	43
6.	Závery	44
7.	Odporúčania	47
	Pre vládu SR	47
	Pre MŠVVaŠ SR	47
	Pre riaditeľov škôl	47
	Pre učiteľov	47
	Pre žiakov	47
	Pre rodičov.....	47

1. Úvod

Čitateľská gramotnosť (ČG) je porozumenie a používanie písaných textov, uvažovanie o nich a zaangažovanie čitateľa do čítania za účelom dosahovania osobných cieľov, rozvíjania vlastných vedomostí a schopností a podieľania sa na živote spoločnosti (PISA).

ČG je komplexný súbor čitateľských zručností potrebných na efektívnu prácu s textom. Cieľom rozvíjania ČG je taký čitateľ, ktorý disponuje čitateľskými kompetenciami, ktoré mu umožňujú pracovať s rozličnými druhmi textov používaných na rôzne účely. (www.skolskyportal.sk)

Čitateľské kompetencie zahŕňajú:

- techniku čítania,
- schopnosť a proces pochopenia textu,
- schopnosť identifikovať informácie v texte, hodnotiť prečítané, zapamätať si myšlienky textu, reprodukovat' text, dedukovať na základe textu, utvoriť si úsudok,
- schopnosť logicky spájať súvislosti, vyvodiť hlavné myšlienky, poučenia, závery,
- schopnosť konštruovať myšlienky nad rámec textu a spájať ich v kontexte s predošlými poznatkami a vedomosťami.

Čítanie zahŕňa nielen zvládnutie techniky čítania, ale aj intelektuálne spracovanie informácií a ich praktické uplatnenie, využitie v každodennom živote. (www.skolskyportal.sk)

Požiadavky na ČG boli transformované do koncepcie obsahovej reformy školstva v Slovenskej republike a vyjadrené kľúčovými kompetenciami žiaka gymnázia (GYM), ako aj strednej odbornej školy (SOŠ). Pre žiakov GYM sú tieto kompetencie vymedzené v Štátnom vzdelávacom programe (ŠVP) pre gymnáziá v Slovenskej republike ISCED 3A – vyššie sekundárne vzdelávanie schváleným MŠVVaŠ SR v roku 2008 v časti Práca s informáciami:

1. kompetencia (spôsobilosť) k celoživotnému učeniu sa, v rámci ktorej žiak:

- uvedomuje si potrebu svojho autonómneho učenia sa ako prostriedku sebarealizácie a osobného rozvoja;
- dokáže reflektovať proces vlastného učenia sa a myslenia pri získavaní a spracovávaní nových poznatkov a informácií a uplatňuje rôzne stratégie učenia sa;
- dokáže kriticky zhodnotiť informácie a ich zdroj, tvorivo ich spracovať a prakticky využívať;
- kriticky hodnotí svoj pokrok, prijíma spätnú väzbu a uvedomuje si svoje ďalšie rozvojové možnosti;

2. sociálne komunikačné kompetencie (spôsobilosti), v rámci ktorých žiak:

- dokáže využívať všetky dostupné formy komunikácie pri spracovávaní a vyjadrovaní informácií rôzneho typu, má adekvátny ústny a písomný prejav zodpovedajúci situácii a účelu komunikácie;
- efektívne využíva dostupné informačno-komunikačné technológie;
- chápe význam a uplatňuje formy takých komunikačných spôsobilostí, ktoré sú základom efektívnej spolupráce, založenej na vzájomnom rešpektovaní práv a povinností a na prevzatí osobnej zodpovednosti.

Pre žiakov SOŠ sú tieto kompetencie vymedzené v príslušných ŠVP pre jednotlivé skupiny odborov schválených MŠVVaŠ SR v oblasti Kľúčové kompetencie predovšetkým v častiach:

1. *Spôsobilosti konať samostatne v spoločenskom a pracovnom živote, v rámci ktorých absolvent dokáže:*
 - logicky a reálne zdôvodňovať svoje názory, konania a rozhodnutia;
 - zdôvodňovať svoje argumenty, riešenia, potreby, práva, povinnosti a konanie.
2. *Spôsobilosť interaktívne používať vedomosti, informačné a komunikačné technológie, komunikovať v štátnom, materinskom a cudzom jazyku – absolvent dokáže:*
 - identifikovať, vyhľadávať, triediť a spracovať rôzne informácie a informačné zdroje;
 - posudzovať vierohodnosť rôznych informačných zdrojov;
 - kriticky hodnotiť získané informácie;
 - formulovať, pozorovať, triediť a merať hypotézy;
 - overovať a interpretovať získané údaje.

Z opisu požadovaných kompetencií v európskom i národnom rámci vyplýva, že podmienkou úspešného a zmysluplného fungovania človeka je jeho schopnosť orientovať sa v množstve informácií rôzneho druhu a rôznej kvality, čo zahŕňa výber, analýzu, syntézu a hodnotenie informácií v texte.

Cieľom tematickej inšpekcie bolo prostredníctvom testu monitorovať úroveň dosiahnutých kompetencií žiakov končiaceho ročníka strednej školy (SŠ) v oblasti ČG, získať ucelenejší prehľad o zvládaní úloh so zameraním na nižšie kognitívne postupy pri práci s textom a orientovanie sa v krátkych súvislých a nesúvislých vecných i umeleckých textoch. V priebehu tematickej inšpekcie boli zadane dotazníky riaditeľom monitorovaných škôl, prostredníctvom ktorých sa zisťoval spôsob implementácie ČG, ako aj personálne a materiálno-technické vybavenie na rozvíjanie ČG. Ďalej boli zadane dotazníky aj žiakom, ktoré boli zamerané na spôsob a vnímanie výučby v oblasti ČG v škole a na vzťah žiaka k čitateľským aktivitám a čítaniu.

2. Metódy

2.1 Čitateľská gramotnosť a jej procesy porozumenia textu

Test ČG bol vypracovaný v dvoch ekvivalentných formách (A, B), skladal sa z 30 úloh, ktoré boli s viazanými a voľnými odpoveďami. Úlohy s voľnými odpoveďami boli koncipované tak, aby kontext formulácie otázky pripúšťal iba správny výraz. Čas na vypracovanie testu bol 60 minút. Jednotlivé úlohy boli podľa typu procesov zadelené do troch postupov pri práci s textom – hodnotené boli nasledovné úrovne porozumenia textu:

1. vyhľadanie explicitných informácií,
2. vyhľadanie implicitných informácií,
3. integrácia a interpretácia myšlienok.

Obsah úloh vychádzal z očakávaní, ktoré sú vymedzené v príslušných ŠVP a vypracovali ich tvorcovia testov na danú problematiku z Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM). Zámerom Štátnej školskej inšpekcie je monitorovať úroveň ČG žiakov stredných škôl, analogicky ako žiakov základných škôl, **vo viacerých etapách**. Testovanie, ktoré Štátna školská inšpekcia realizovala v tomto školskom roku, bolo zamerané na zistenie toho, akým spôsobom sú žiaci schopní riešiť úlohy, ktoré vyžadovali uplatňovať **predovšetkým najnižšie úrovne ČG** a na základe takéhoto prístupu boli jednotlivé úlohy do testu zaradené. Charakter úloh bol zameraný tak, aby žiaci mali príležitosť preukázať schopnosť identifikovať informácie explicitne formulované v texte, či ich vyvodzovať z implicitne daných informácií. Časť úloh vyžadovala od žiakov aj schopnosť konštruovať význam nad rámec textu, či využívať predchádzajúce poznatky, vedomosti a skúsenosti, logické spracovanie informácií, nachádzanie súvislostí medzi myšlienkami textu, interpretáciu využitia informácií v reálnom živote. Úlohy vyžadujúce vyššie úrovne ČG, ako napr. kriticky analyzovať či hodnotiť text, neboli v teste zakomponované.

2.2 Organizácia testovania

Štátna školská inšpekcia testovanie uskutočnila v dňoch 15. a 16. 2. 2017 formou plánovanej tematickej inšpekcie. Inšpekčný výkon sa uskutočnil v 217 stredných školách s vyučovacím jazykom slovenským, z ktorých bolo 59 gymnázií (GYM) a 158 stredných odborných škôl (SOŠ). V každej zo škôl sa testovania zúčastnili žiaci jednej (školským inšpektorom vybranej) triedy končiaceho ročníka študijných odborov (4., 5. ročník, prípadne oktáva gymnáziá), pričom administráciu testovania realizoval školský inšpektor. **Celkovo sa testovania zúčastnilo 3 863 žiakov**, z ktorých bolo 1 800 chlapcov a 2 063 dievčat. Výber škôl bol stratifikovaný podľa typu, zriaďovateľa a veľkosti školy. Vzhľadom na skutočnosť, že o konaní tematickej inšpekcie boli školy informované len 2 až 3 dni pred testovaním a v termíne testovania, ktorý bol v Pláne inšpekčnej činnosti na školský rok 2016/2017 schválený hlavnou školskou inšpektorkou už v auguste 2016, sa v niektorých subjektoch nevyučovalo (chrípkové prázdniny), resp. v niektorých subjektoch prebiehalo pilotné overovanie testovacích nástrojov NÚCEM pre externú časť maturitnej skúšky, výber škôl bol čiastočne upravený. V tabuľke č. 1 je prehľad o počte škôl a žiakov zapojených do testovania podľa zriaďovateľa a podľa sídla školy.

Tabuľka 1 Počet zúčastnených škôl a testovaných žiakov podľa zriaďovateľa a sídla školy

	SR	štátne	súkromné	cirkevné	mestské	vidiecke
Počet škôl	217	163	38	16	212	5
Počet žiakov	3 863	3 030	567	266	3795	68

Štátna školská inšpekcia pre interné potreby vyhodnocovania rozdelila školy podľa **počtu žiakov v končiacom ročníku**. Podľa tohto kritéria sa za „malú“ považovala škola, v ktorej bolo najviac 46 žiakov, za „strednú“ škola, v ktorej sa počet žiakov pohyboval medzi 47 až 81 a za „veľkú“ škola, v ktorej bolo viac ako 81 žiakov v končiacom ročníku. V tabuľke č. 2 je prehľad o počte škôl a žiakov podľa počtu žiakov v končiacom ročníku.

Tabuľka 2 Počet zúčastnených škôl a testovaných žiakov podľa počtu žiakov v končiacom ročníku

	SR	malá	stredná	veľká
Počet škôl	217	87	68	62
Počet žiakov	3 863	1308	1276	1279

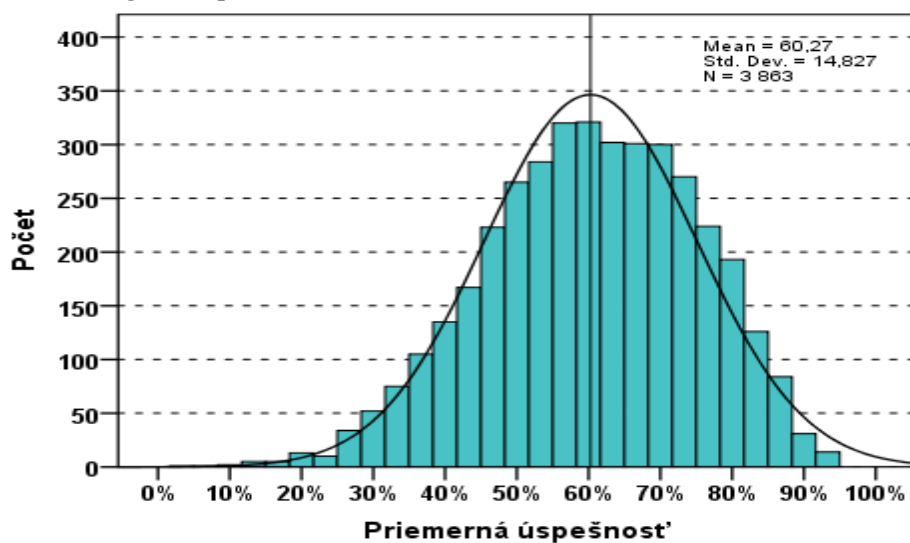
2.3 Spracovanie výsledkov

Dáta boli vyhodnocované pomocou štatistického systému IBM SPSS Statistics.

Úspešnosť žiakov mala normálne rozdelenie, preto sa pri analýzach používali štatistické parametrické metódy, napr. pre popisné štatistiky priemer a štandardná chyba priemeru, pre porovnávanie t-testy a analýza rozptylu, pre korelácie Pearsonov korelačný koeficient, faktorová analýza, lineárna regresia.

Histogram úspešnosti v grafe č. 1 znázorňuje, že test rozlišoval trochu lepšie menej úspešných ako úspešných žiakov.

Graf 1 Histogram úspešnosti

Vysvetlivky:

Mean = priemer

Std. Dev. = štandardná odchýlka

N = počet žiakov

3. Výsledky

3.1 Úspešnosť žiakov v čitateľskej gramotnosti a v jej úrovniach porozumenia textu

Jednotlivé úlohy boli hodnotené jedným bodom, teda maximálny počet získaných bodov bol 30. Ukazovateľom úspešnosti žiaka bol podiel jeho správnych odpovedí vo vzťahu ku všetkým úlohám. Analogicky bola úspešnosť žiaka hodnotená aj v rámci jednotlivých úrovní porozumenia textu.

Celoslovenská priemerná úspešnosť žiakov v teste dosiahla úroveň 60,3 %.

Nadpriemernú úspešnosť dosiahli žiaci v najjednoduchšej úrovni porozumenia textu, t. j. vo **vyhľadaní explicitných informácií (69,4 %)**.

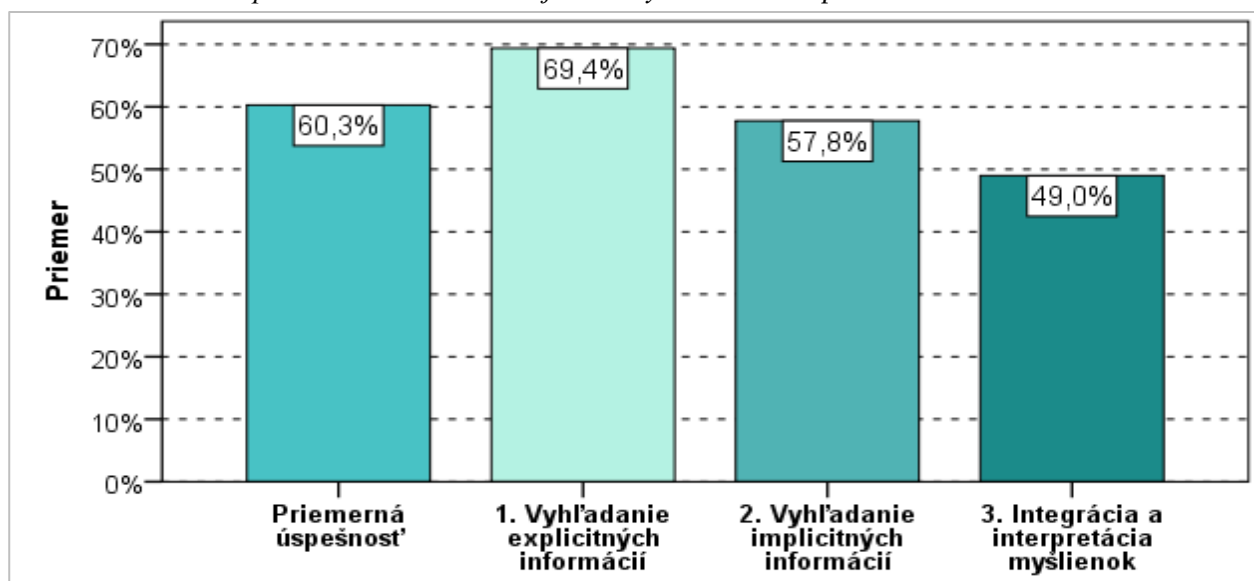
Významne podpriemernú úspešnosť dosiahli žiaci v ďalších dvoch úrovniach porozumenia textu. V úlohách, riešenie ktorých vyžadovalo preukázať schopnosť **vyhľadať implicitné informácie** dosiahli úspešnosť **57,8 %** a ešte slabšiu úspešnosť na úrovni **49,0 %** dosiahli v úlohách zameraných na **integrovanie a interpretovanie myšlienok**.

Celková úspešnosť žiakov v ČG a v jej jednotlivých úrovniach porozumenia textu je v tabuľke č. 3 a v grafe č. 2.

Tabuľka 3 Priemerná úspešnosť žiakov v ČG a v jednotlivých úrovniach porozumenia textu v SR

Priemerná úspešnosť	60,3 %
Priemerná úspešnosť v jednotlivých úrovniach porozumenia textu	
1. Vyhľadanie explicitných informácií	69,4 %
2. Vyhľadanie implicitných informácií	57,8 %
3. Integrácia a interpretácia myšlienok	49,0 %

Graf 2 Priemerná úspešnosť žiakov v ČG a v jednotlivých úrovniach porozumenia textu za SR

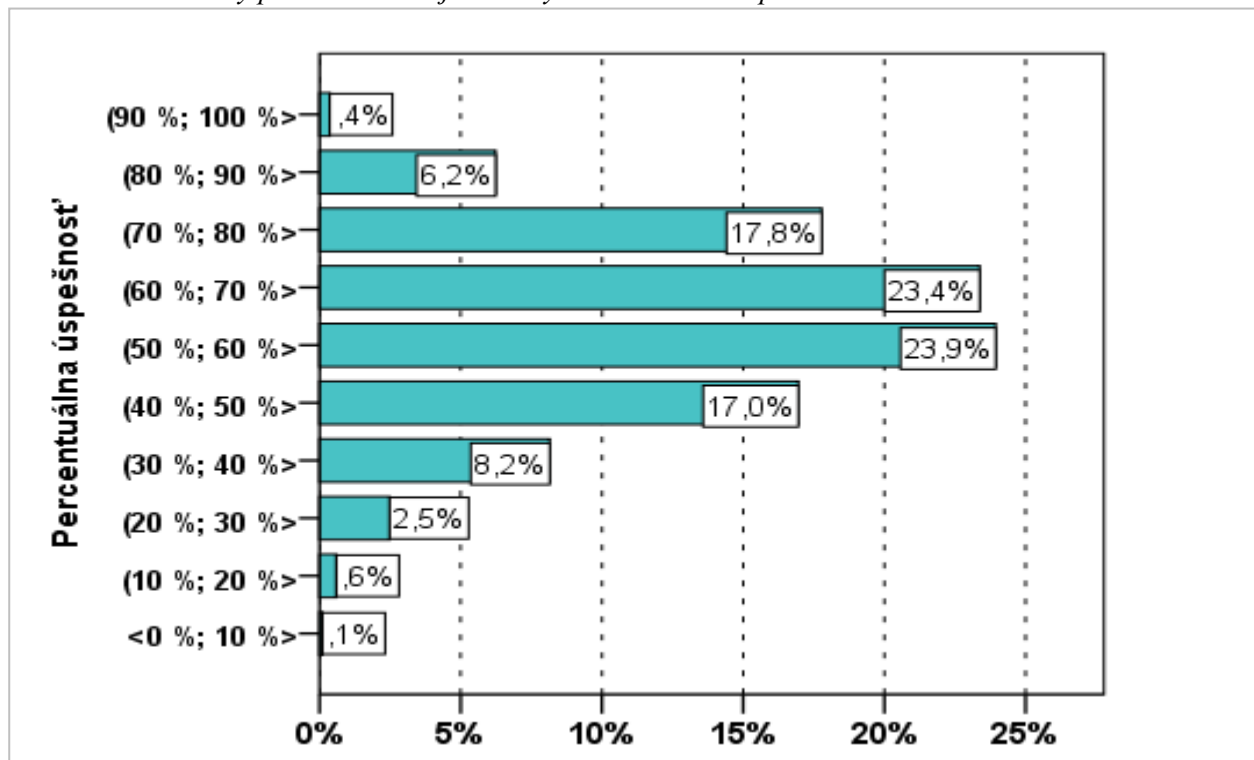

3.2 Percentuálny podiel žiakov v jednotlivých intervaloch úspešnosti

Najväčší podiel žiakov (47,3 %) dosiahol úspešnosť na úrovni priemernej úspešnosti, t. j. viac ako 50 % a menej alebo rovnú 70 %. Takmer štvrtina (24,4 %) žiakov dosiahla úspešnosť väčšiu ako 70 % a len 6,6 % žiakov dosiahlo úspešnosť väčšiu ako 80 %. Za výrazne negatívne možno považovať skutočnosť, že 17 % žiakov dosiahlo úspešnosť v rozmedzí od 40 % do 50 % a až 11,4 % z nich dosiahla kriticky nízku, významne podpriemernú úspešnosť do 40 %.

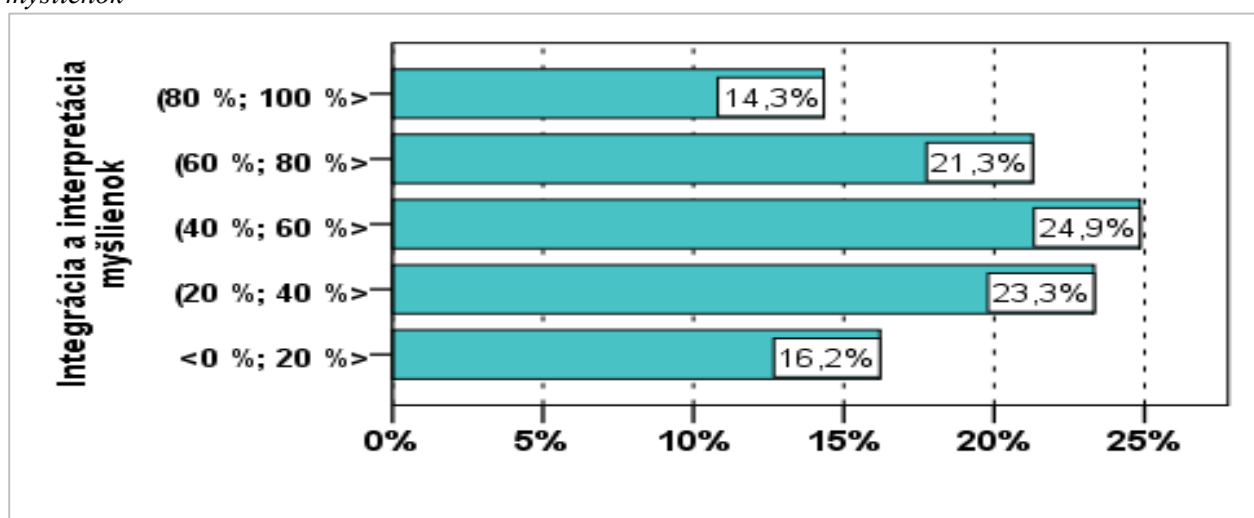
V grafe č. 3 je prehľad o percentuálnom podiele žiakov v jednotlivých intervaloch úspešnosti.

Graf 3 Percentuálny podiel žiakov v jednotlivých intervaloch úspešnosti

Viac ako tretina žiakov (36 %) dosiahla úspešnosť vyššiu ako 80 % pri riešení úloh vyžadujúcich vyhľadávanie explicitných informácií, pri úlohách vyžadujúcich vyhľadávanie implicitných informácií uvedenú úspešnosť dosiahlo len 8,5 % žiakov a rovnakú úspešnosť dosiahlo 14,3 % testovaných žiakov pri práci s textom na úrovni integrácie a interpretácie myšlienok. Pri riešení tejto kategórie úloh takmer dve tretiny žiakov (64,4 %) dosiahlo úspešnosť len na úrovni maximálne 60 % a úspešnosť dvoch pätín žiakov (39,5 %) bola maximálne na úrovni 40 %. Tieto výsledky sú alarmujúce, pretože dve tretiny testovaných žiakov, t. j. žiakov, ktorí mali vykonať maturitnú skúšku v máji až júni 2017, nedokázali rozpoznať a používať rôzne organizačné prvky textu na vyhľadanie a identifikáciu relevantnej informácie, nedokázali spájať a integrovať informácie z celého textu s cieľom rozpoznať hlavné myšlienky a vysvetliť ich, či tvoriť úsudky na základe abstraktných alebo implicitne zahrnutých informácií, porovnať a zhodnotiť časti textu a zdôvodniť svoj výber. V grafe č. 4 je percentuálny podiel žiakov v jednotlivých intervaloch úspešnosti úloh zameraných na integráciu a interpretáciu myšlienok.

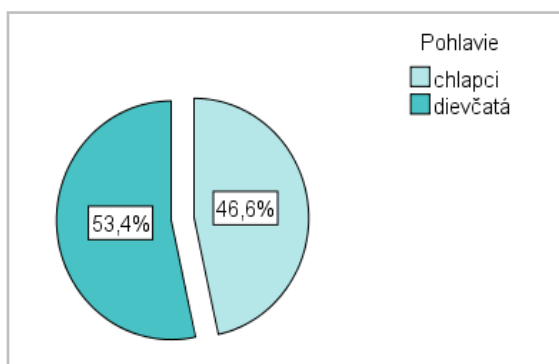
Graf 4 Percentuálny podiel žiakov v jednotlivých intervaloch úspešnosti úloh na integráciu a interpretáciu myšlienok

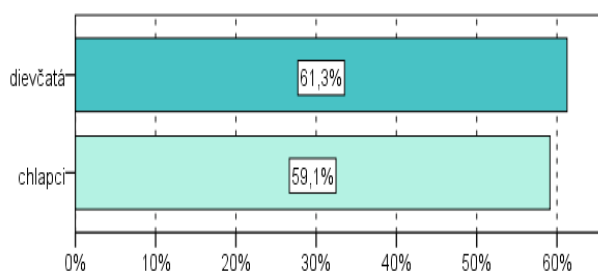
3.3 Úspešnosť žiakov podľa pohlavia

Testovania sa zúčastnilo 1 800 chlapcov (46,6 %) a 2 063 dievčat (53,4 %). Podiel testovaných žiakov podľa pohlavia je v grafe č. 5. Dievčatá dosiahli v teste významne lepší výsledok, pričom ich úspešnosť bola na úrovni 61,3 %, kým priemerná úspešnosť chlapcov bola na úrovni 59,1 %. Najväčší rozdiel (4,3 %) v úspešnosti medzi dievčatami a chlapcami v prospech dievčat bol v úlohách riešenie ktorých vyžadovalo integráciu a interpretáciu myšlienok. Priemerná úspešnosť chlapcov a dievčat, ako aj ich úspešnosť v jednotlivých procesoch porozumenia textu je v grafe č. 6 a v grafe č. 7.

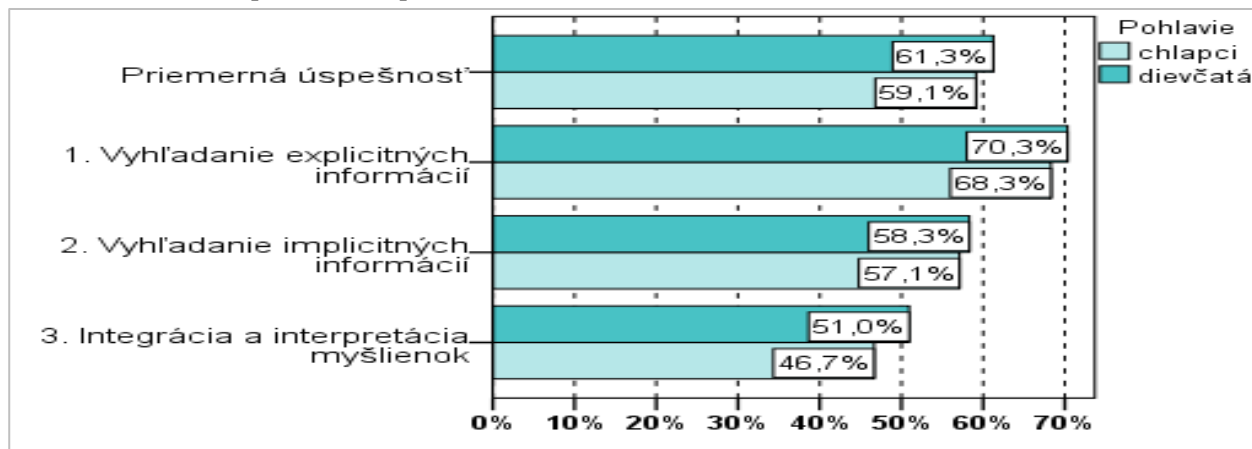
Graf 5 Podiel chlapcov a dievčat

Graf 6 Celková úspešnosť chlapcov a dievčat

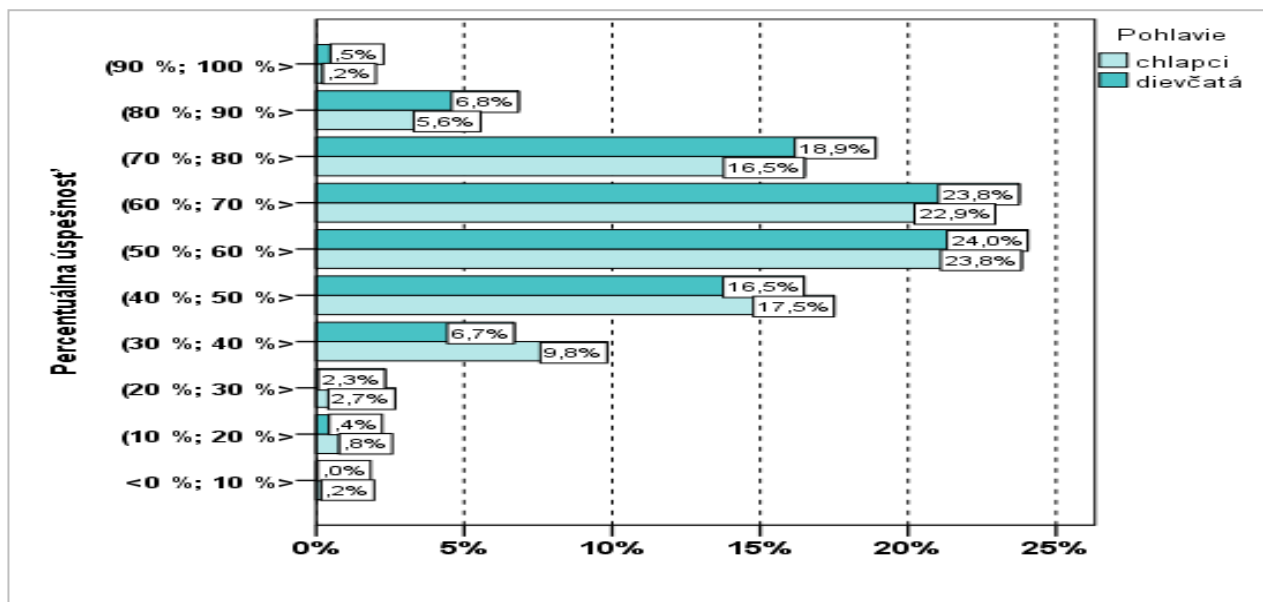

Graf 7 Priemerná úspešnosť chlapcov a dievčat

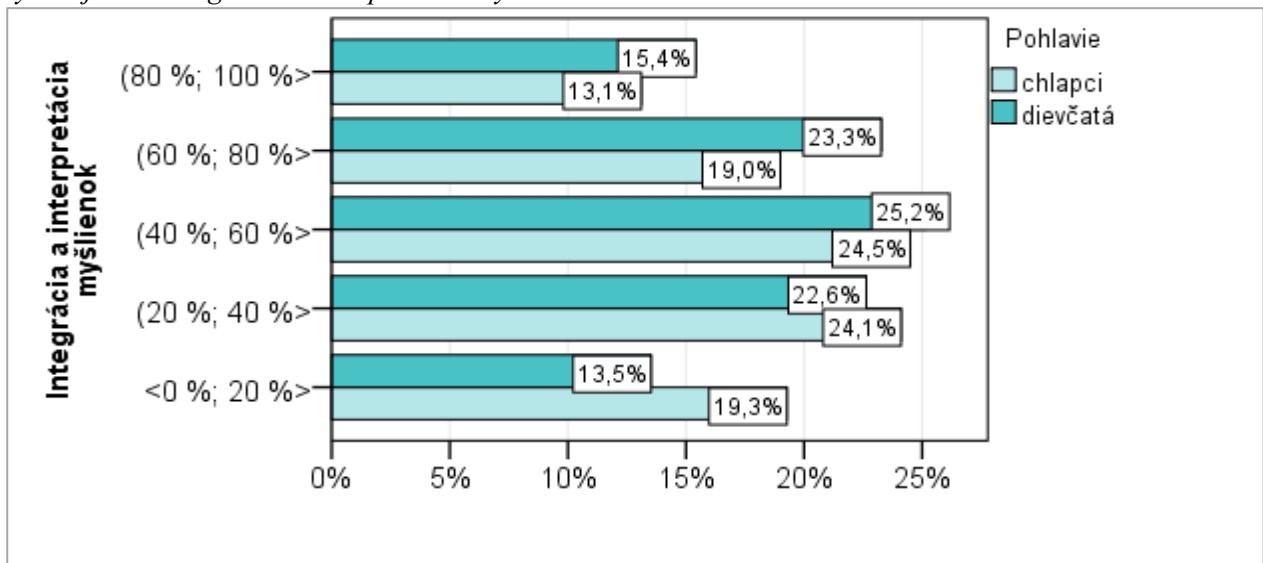

Najväčší podiel chlapcov aj dievčat dosiahol priemernú úspešnosť v teste väčšiu ako 50 % a menšiu nanajvýš rovnú 60 %. Úspešnosť vyššiu ako 80 % dosiaholo 7,3 % dievčat a 5,8 % chlapcov. Výrazne podpriemernú úspešnosť (na úrovni maximálne 50 %) dosiaholo 31 % chlapcov a 25,9 % dievčat. V úlohách, ktorých riešenie vyžadovalo integráciu a interpretáciu myšlienok, úspešnosť vyššiu ako 80 % dosiaholo 15,4 % dievčat a 13,1 % chlapcov. Maximálne 40 %-nú úspešnosť pri riešení týchto úloh dosiaholo 36,1 % dievčat a až 43,4 % chlapcov. Percentuálny podiel úspešnosti chlapcov a dievčat v jednotlivých intervaloch úspešnosti je v grafe č. 8 a grafe č. 9.

Graf 8 Percentuálny podiel chlapcov a dievčat v jednotlivých intervaloch úspešnosti

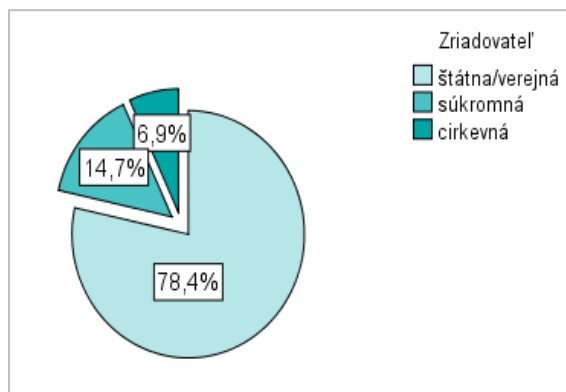
Graf 9 Percentuálny podiel chlapcov a dievčat v jednotlivých intervaloch úspešnosti pri riešení úloh vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok

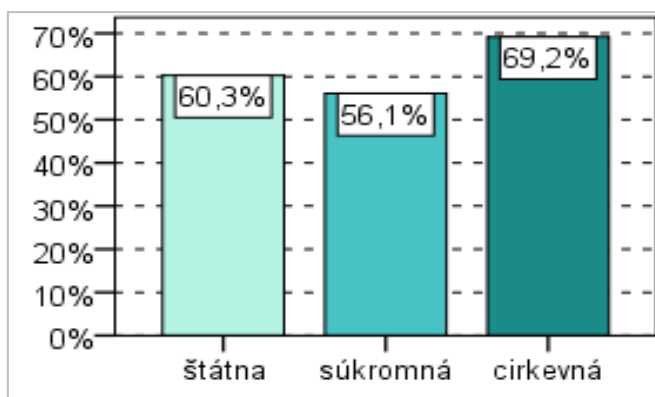
3.4 Úspešnosť žiakov podľa zriaďovateľa

Testovania sa zúčastnilo 3 030 žiakov štátnych škôl (78,4 %), 266 žiakov cirkevných škôl (6,9 %) a 567 žiakov súkromných škôl (14,7 %). Podiel testovaných žiakov podľa zriaďovateľa je v grafe č. 10. Najúspešnejšou skupinou žiakov podľa zriaďovateľa boli žiaci cirkevných škôl, ktorí dosiahli nadpriemernú úspešnosť na úrovni 69,2 %. Žiaci štátnych škôl dosiahli v teste úspešnosť 60,3 %, ktorá zodpovedala slovenskému priemeru a najnižšiu úspešnosť (56,1 %) dosiahli žiaci súkromných škôl. Priemerná úspešnosť žiakov podľa zriaďovateľa je v grafe č. 11.

Graf 10 Podiel žiakov podľa zriaďovateľa

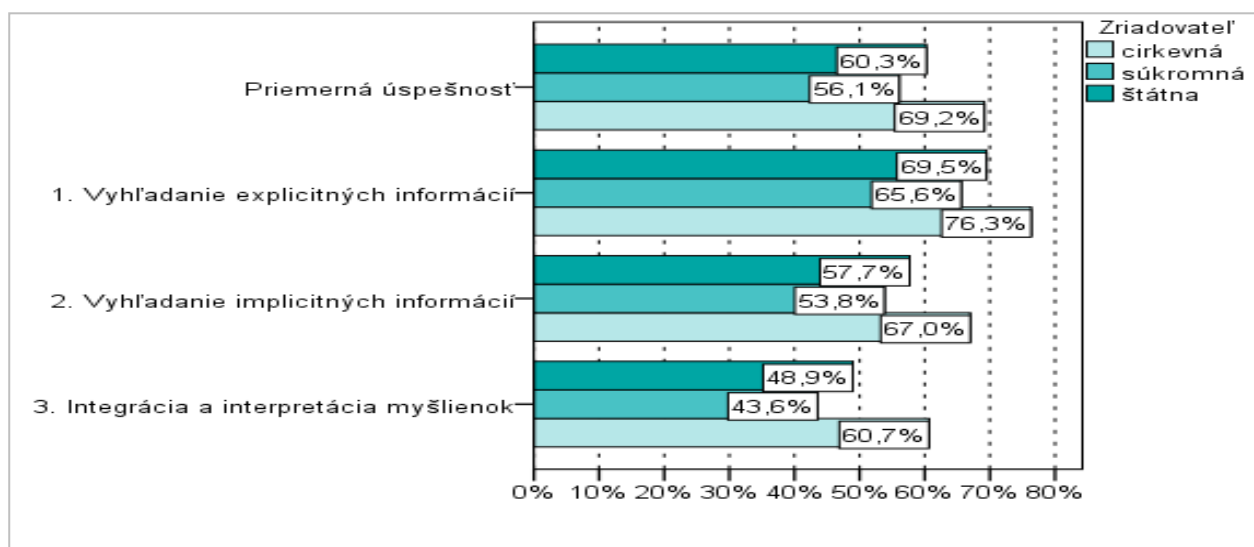

Graf 11 Priemerná úspešnosť žiakov podľa zriaďovateľa

Analogické rozdiely boli identifikované pri riešení úloh vo všetkých úrovniach porozumenia textu, t. j. žiaci cirkevných škôl dosiahli štatisticky signifikantne najlepšie výsledky, výsledky na úrovni priemernej úspešnosti dosiahli žiaci štátnych škôl a podpriemerné výsledky zaznamenali žiaci súkromných škôl. Priemerná úspešnosť žiakov podľa zriaďovateľa celkove a v jej jednotlivých úrovniach porozumenia textu je v grafe č. 12.

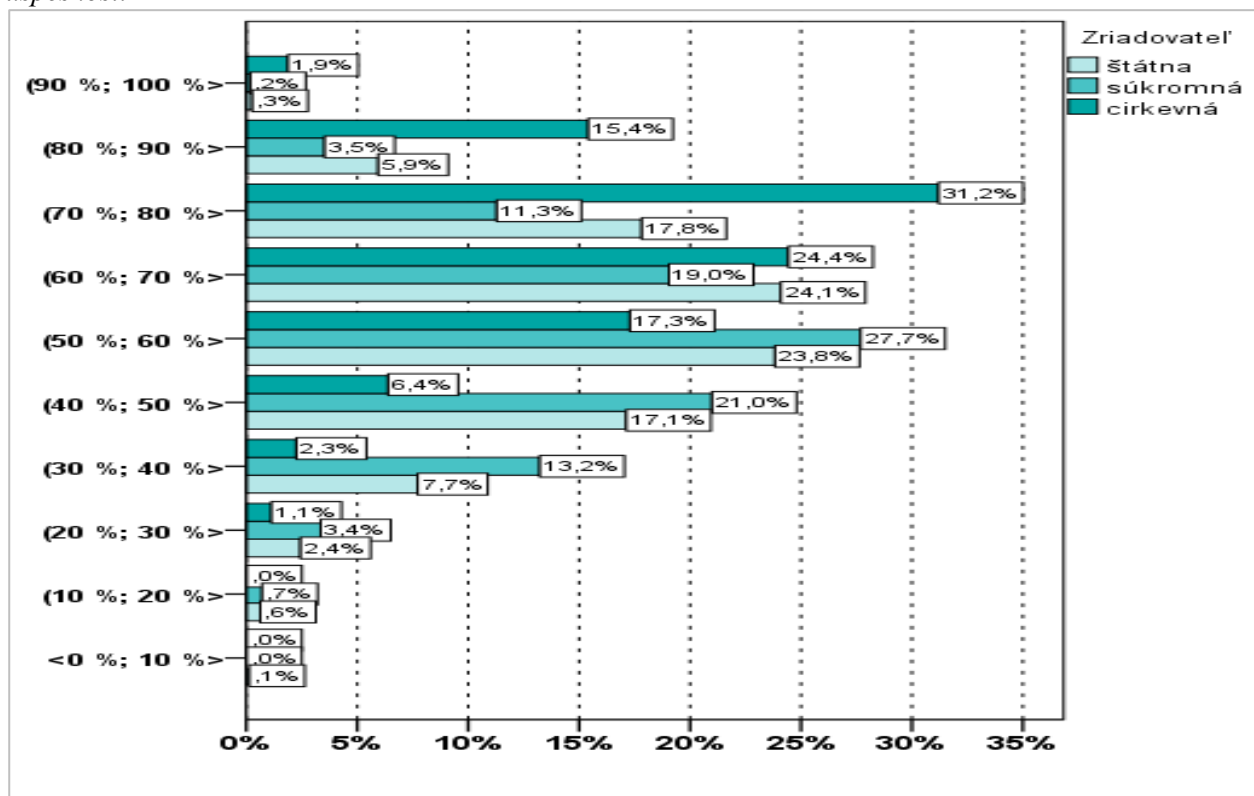
Graf 12 Priemerná úspešnosť žiakov zo štátnych, súkromných a z cirkevných škôl v teste z ČG a v jej procesoch porozumenia textu

Takmer tretina (31,2 %) testovaných žiakov cirkevných škôl dosiahla úspešnosť vyššiu ako 70 % a nižšiu alebo rovnú ako 80 %. Najvyšší podiel žiakov (24,1 %) dosiahol úspešnosť vyššiu ako

60 % a nižšiu alebo rovnú ako 70 %. Úspešnosť najväčšieho podielu žiakov (27,7 %) súkromných škôl bola vyššia ako 50 % a nižšia alebo rovná ako 60 %. Úrovne nadpriemernej úspešnosti (80 % a viac) dosiahlo najvyššie percento žiakov z cirkevných škôl (17,3 %), 6,2 % žiakov štátnych škôl a len 3,7 % žiakov súkromných škôl. Významne podpriemernú úspešnosť pod hladinou 40 % a menej dosiahlo 17,3 % žiakov súkromných škôl, 10,8 % žiakov štátnych škôl a len 3,4 % žiakov cirkevných škôl. Percentuálny podiel žiakov podľa zriaďovateľa v jednotlivých intervaloch úspešnosti je uvedený v grafe č. 13.

Graf 13 Percentuálny podiel žiakov štátnych, súkromných a cirkevných škôl v jednotlivých intervaloch úspešnosti

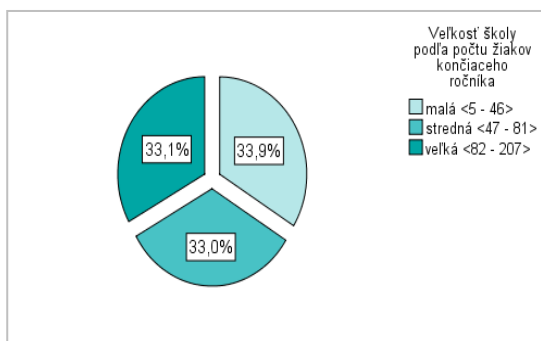

3.5 Úspešnosť žiakov podľa veľkosti školy

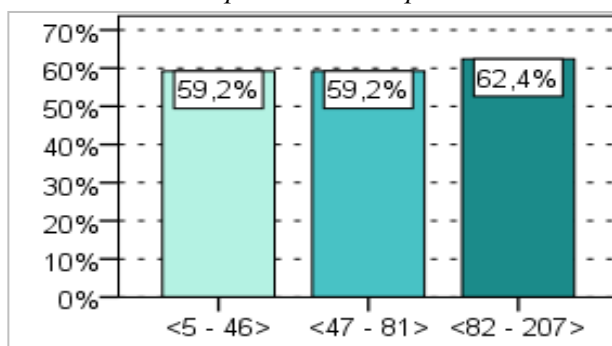
Štátna školská inšpekcia s cieľom zistiť, či existuje súvislosť medzi úspešnosťou školy a jej veľkosťou, rozdelila školy podľa ich veľkosti podľa **počtu žiakov v končiacom ročníku** (pozri tabuľku č. 2).

Podľa kritéria, týkajúceho sa počtu žiakov v končiacom ročníku, bolo do testovania zaradených 87 „malých“ škôl (34 % žiakov), 68 „stredných“ škôl (33 % žiakov) a 62 „veľkých“ škôl (33 % žiakov). Podiel testovaných žiakov podľa veľkosti škôl je znázornený v grafe č. 14. Žiaci z „veľkých“ škôl, teda škôl, v ktorých počet žiakov v končiacom ročníku bol väčší ako 81, dosiahli v testovaní významne lepšie výsledky ako žiaci „malých“ a „stredných“ škôl celkovo aj vo všetkých procesoch porozumenia. Priemerná úspešnosť žiakov podľa veľkosti školy je znázornená v grafe č. 15.

Graf 14 Podiel žiakov podľa veľkosti školy

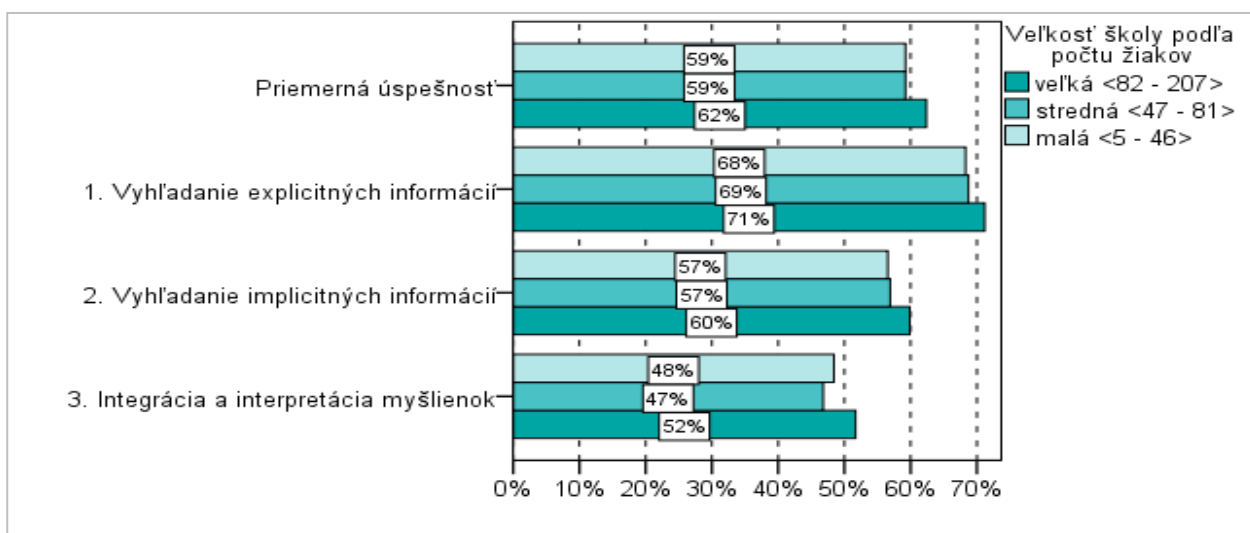

Graf 15 Priemerná úspešnosť žiakov podľa veľkosti školy

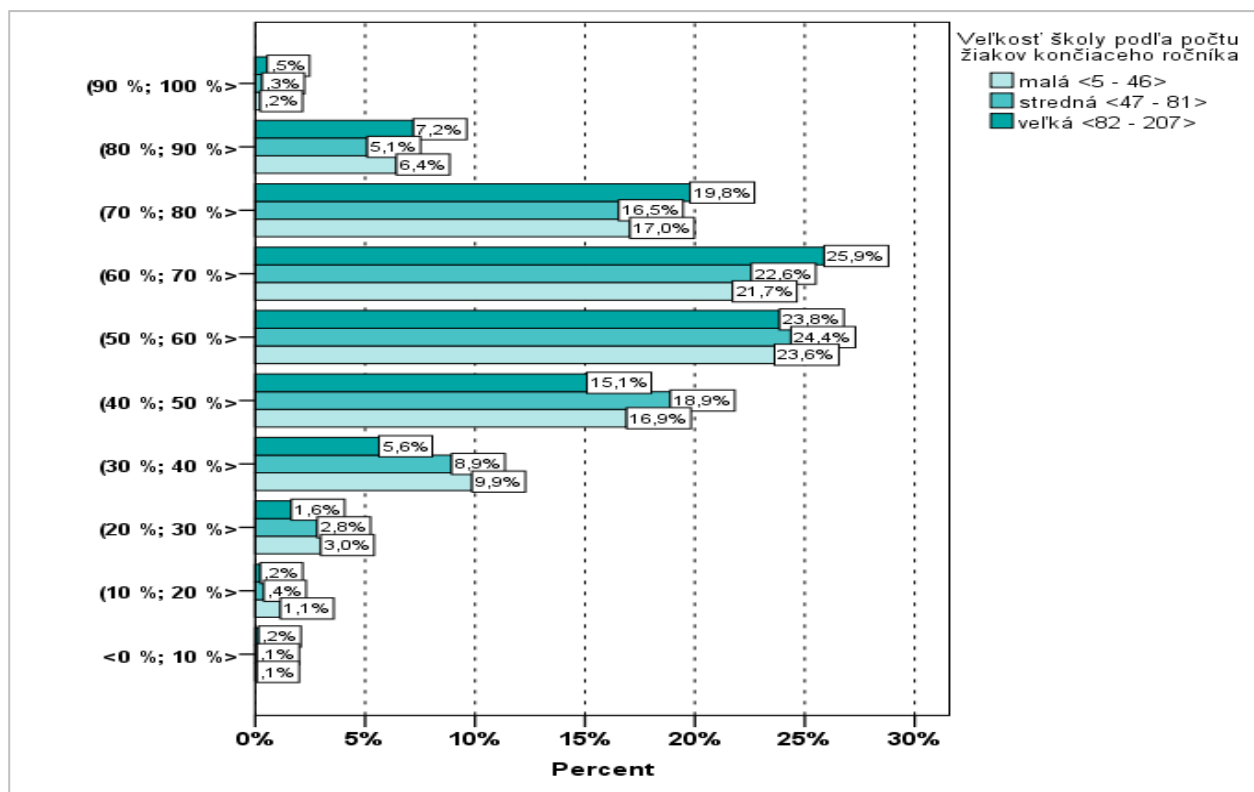
Z porovnaní výsledkov žiakov vyplynulo, že žiaci z „veľkých“ škôl dosiahli celkovo i vo všetkých úrovniach porozumenia textu lepšie výsledky než žiaci ostatných škôl. Žiaci „veľkých“ škôl v porovnaní s „malými“ a „strednými“ školami dosiahli signifikantne aj vecne lepšie výsledky celkovo aj vo všetkých sledovaných úrovniach práce s textom, pričom najväčší rozdiel na úrovni (4 % a 5 %) bol zaznamenaný v úlohách, riešenie ktorých vyžadovalo integráciu a interpretáciu myšlienok. Porovnanie priemernej úspešnosti žiakov škôl celkovo podľa veľkosti školy a v jednotlivých úrovniach porozumenia ČG je v grafe č. 16.

Graf 16 Priemerná úspešnosť žiakov podľa veľkosti školy v teste z ČG a v jej procesoch porozumenia textu

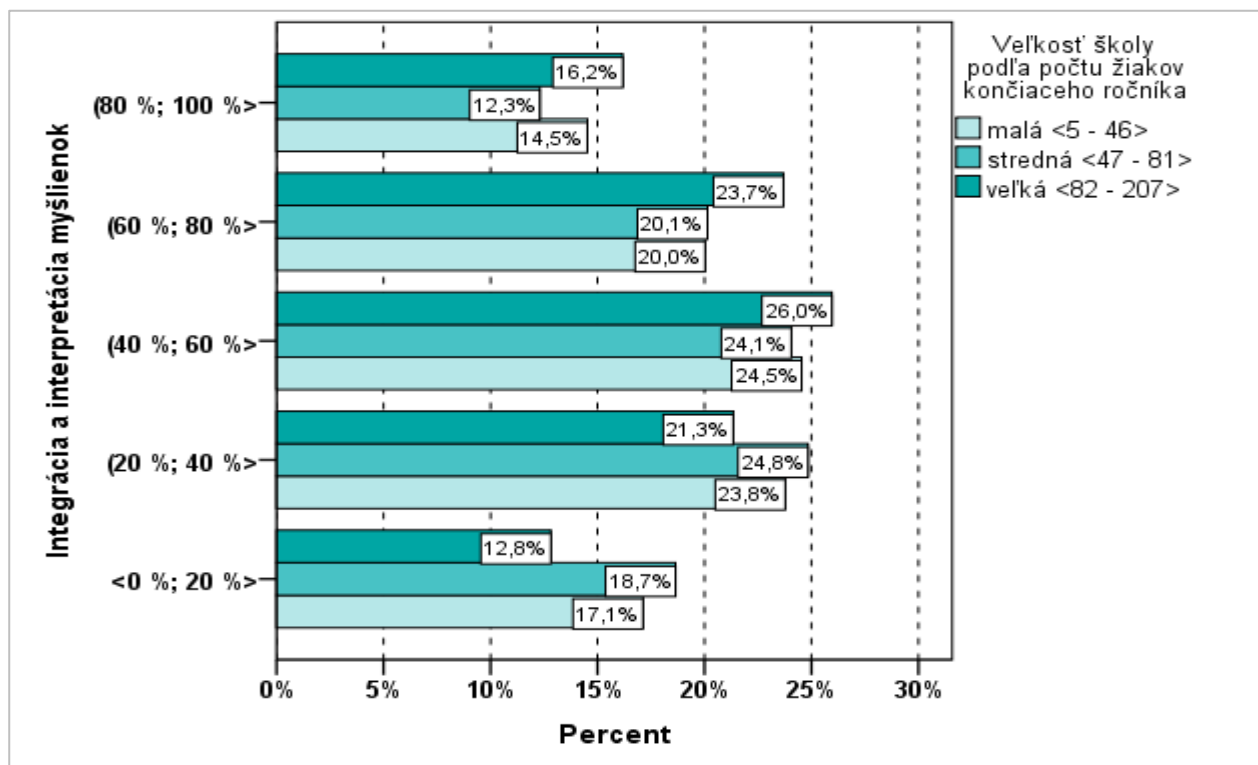
Najväčší podiel žiakov „veľkých“ škôl (25,9 %) dosiahol úspešnosť vyššiu ako 60 % a menšiu, nanajvýš rovnú ako 70 %. Podielovo väčšie percento žiakov z „veľkých“ škôl (53 %) dosiahlo výsledok v hladinách percentuálnej úrovne nadpriemernej úspešnosti (60 % a viac), kým v „malých“ a „stredných“ školách túto hladinu úspešnosti dosiahlo len 45 % žiakov. Až 14,1 % žiakov z „malých“ škôl dosiahlo výsledok v hladinách percentuálnej úrovne podpriemernej úspešnosti (menej ako 40 %), pričom vo „veľkých“ školách ich bolo len 7,6 %. Percentuálny podiel žiakov zo škôl rôznej veľkosti v jednotlivých intervaloch úspešnosti je v grafe č. 17.

Graf 17 Percentuálny podiel žiakov zo škôl rôznej veľkosti v jednotlivých intervaloch úspešnosti

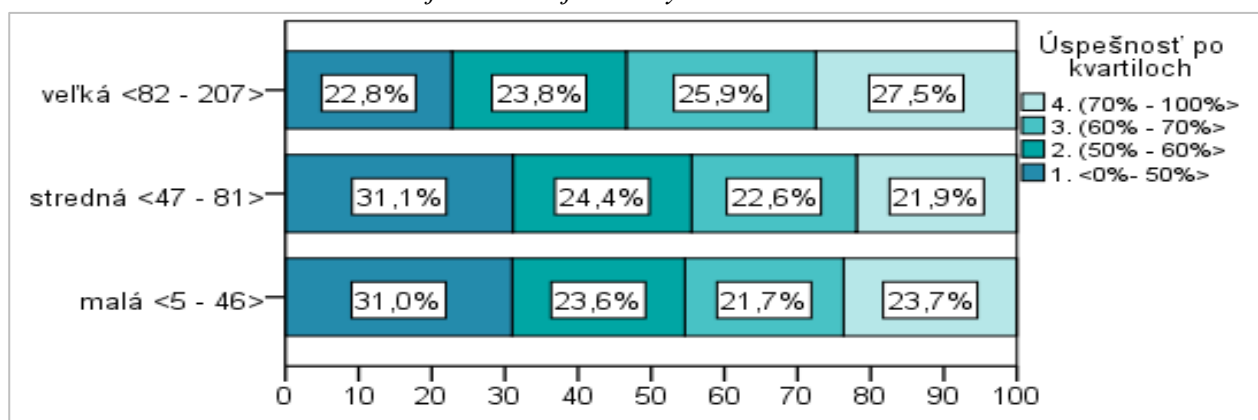
V úlohách, riešenie ktorých vyžadovalo integráciu a interpretáciu myšlienok, úspešnosť na úrovni vyššej ako 60 % dosiahol najväčší podiel žiakov (39,9 %) z „veľkých“ škôl. Naopak, viac ako 40 % žiakov „malých“ a „stredných“ škôl dosiahlo úspešnosť pri riešení uvedených úloh na úrovni menšej alebo rovnjej 40 %. Percentuálny podiel žiakov zo škôl rôznej veľkosti v jednotlivých intervaloch úspešnosti pri riešení úloh vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok je v grafe č. 18.

Graf 18 Percentuálny podiel žiakov zo škôl rôznej veľkosti v jednotlivých intervaloch pri riešení úloh vyžadujúcich integráciu a interpretáciu výsledkov

Najväčší podiel žiakov (31 %) z „malých“ a „stredných“ škôl dosiahol úspešnosť na najslabšej úrovni 1. kvartilu (úspešnosť do 50 %), naopak, len 23,7 %, resp. 21,9 % žiakov z „malých“, resp. „stredných“ škôl dosiahol úspešnosť na najvyššej úrovni 4. kvartilu (nad 70 %). Úspešnosť na úrovni 4. kvartilu dosiahlo až 27,5 % žiakov z „veľkých“ škôl. Podiel žiakov zo škôl rôznej veľkosti v jednotlivých kvartiloch je v grafe č. 19.

Graf 19 Podiel žiakov zo škôl rôznej veľkosti v jednotlivých kvartiloch

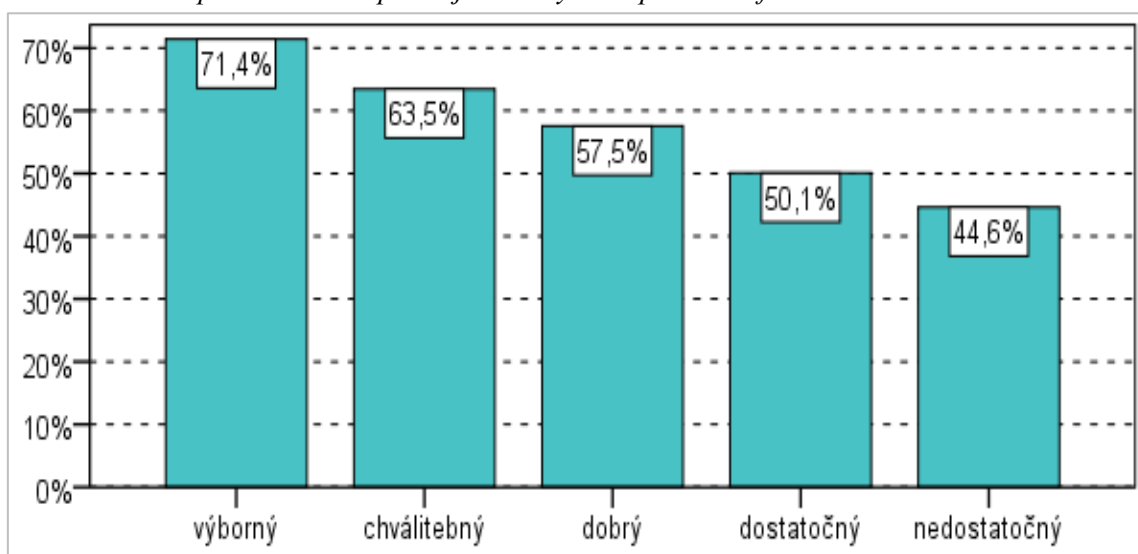
3.6 Porovnanie polročnej klasifikácie žiakov zo SJL s ich úspešnosťou v ČG

Štátna školská inšpekcia porovnala polročnú klasifikáciu testovaných žiakov končiaceho ročníka SŠ z predmetu slovenský jazyk a literatúra (SJL) s ich výsledkami dosiahnutými v teste. Priemer známok, ktorý testovaní žiaci dosiahli zo SJL, bol 2,55.

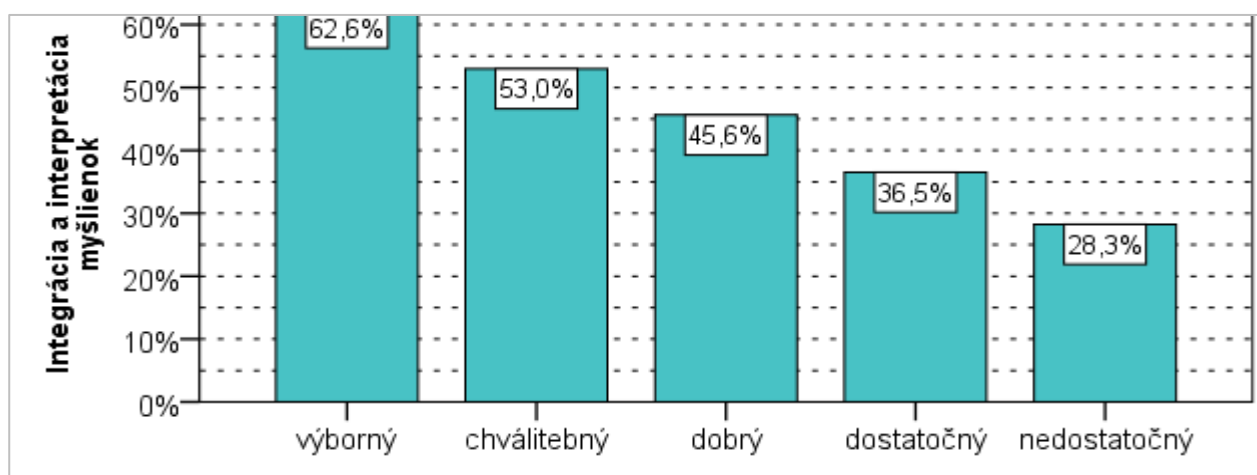
Z komparácie klasifikácie žiakov a ich výsledkov v teste vyplynulo, že vzťah bol priamoúmerný, t. j. čím mali žiaci v predmete lepšiu klasifikáciu, tým dosiahli v teste vyššiu celkovú úspešnosť a vyššiu úspešnosť aj v úlohách, vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok. Stupňom prospechu výborný zo SJL bolo klasifikovaných 17 % žiakov a títo žiaci dosiahli v teste významne nadpriemernú úspešnosť 71,4 %, ale v úlohách vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok len 62,6 %. Takmer tretina žiakov klasifikovaných stupňom prospechu chválitebný dosiahla nadpriemernú úspešnosť na úrovni 63,5 %, ale v úlohách vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok len 53,0 %. Žiaci (2,1 %), ktorí boli hodnotení stupňom prospechu nedostatočný, dosiahli 45 %-nú úspešnosť a v úlohách vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok len 28,3 %.

V grafe č. 20 je priemerná úspešnosť žiakov podľa jednotlivých stupňov klasifikácie zo SJL a v grafe č. 21 je úspešnosť žiakov v úlohách vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok podľa jednotlivých stupňov klasifikácie.

Graf 20 Priemerná úspešnosť žiakov podľa jednotlivých stupňov klasifikácie zo SJL

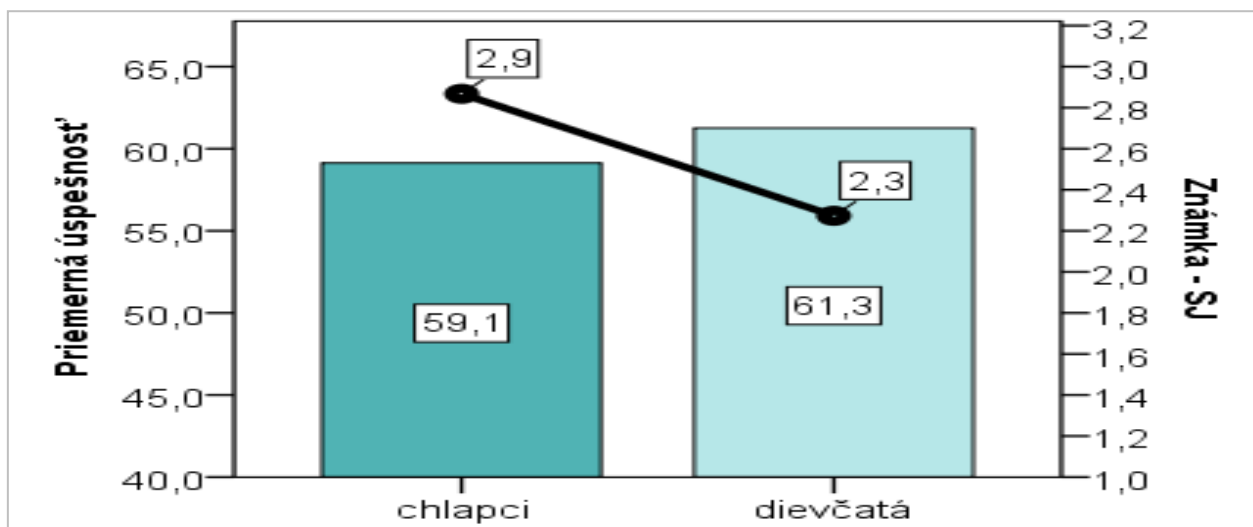

Graf 21 Priemerná úspešnosť žiakov podľa jednotlivých stupňov klasifikácie zo SJL

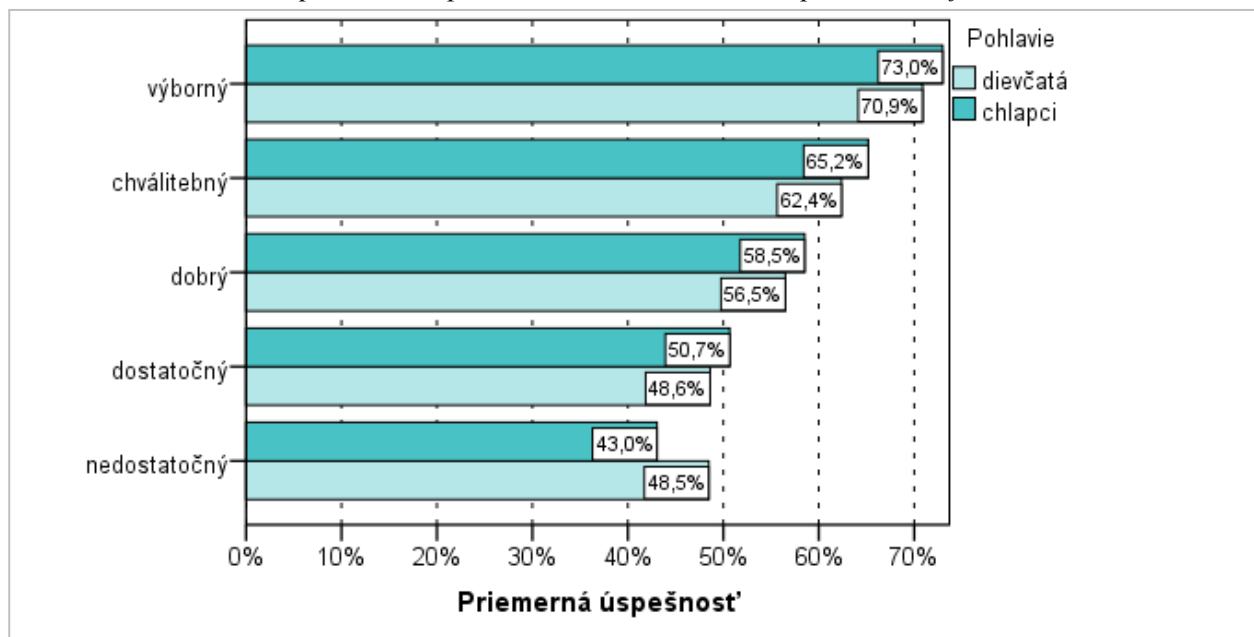
Dievčatá boli z predmetu SJL výrazne lepšie hodnotené a ich priemerná klasifikácia bola na úrovni 2,3, kým priemerná klasifikácia chlapcov bola na úrovni 2,9. Dosiahnutá priemerná úspešnosť chlapcov a dievčat v ČG súhlasila s ich klasifikáciou zo SJL, t. j. dievčatá dosiahli významne lepšiu priemernú úspešnosť ako chlapci a dosiahli významne lepšie výsledky aj pri riešení úloh vyžadujúcich prácu s textom na rôznych úrovniach (graf č. 22).

Graf 22 Úspešnosť v ČG a známka zo SJL chlapcov a dievčat

Rozdielne výsledky boli zistené pri porovnaní úspešnosti chlapcov a dievčat v prípadoch, keď boli hodnotení rovnakým stupňom klasifikácie. Z analýzy vyplýva, že dievčatá hodnotené stupňami klasifikácie výborný, chváľitebný, dobrý aj dostatočný dosiahli v teste z ČG horšie výsledky ako chlapci hodnotení tými istými klasifikačnými stupňami. Signifikantne lepšiu priemernú úspešnosť v teste dosiahli chlapci hodnotení stupňom klasifikácie chváľitebný a dobrý v porovnaní s dievčatami hodnotenými tými istými klasifikačnými stupňami. Porovnanie výsledkov chlapcov a dievčat hodnotených stupňom prospechu nedostatočný vo vzťahu k nízkemu podielu takýchto žiakov v celkovej vzorke je štatisticky nehodnotiteľný. Z týchto výsledkov možno predpokladať, že pri hodnotení chlapcov z predmetu SJL učitelia uplatňujú prísnejšie kritériá než u dievčat. Percentuálna úspešnosť chlapcov a dievčat vo vzťahu k stupňu ich klasifikácie v predmete SJL je v grafe č. 23 a tabuľke č. 4.

Graf 23 *Percentuálna úspešnosť chlapcov a dievčat vo vzťahu k stupňu ich klasifikácie zo SJL*

Tabuľka 4 *Percentuálna úspešnosť chlapcov a dievčat vo vzťahu k stupňu ich klasifikácie zo SJL v jednotlivých procesoch porozumenia textu*

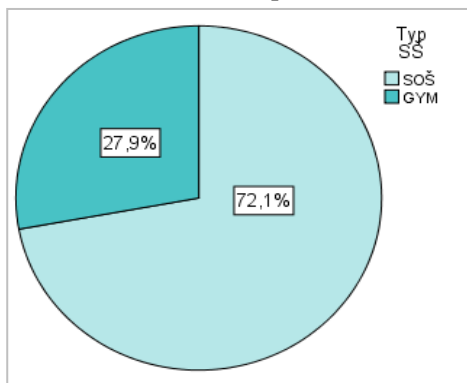
Známka zo SJL	1. Vyhľadanie explicitných informácií		2. Vyhľadanie implicitných informácií		3. Integrácia a interpretácia myšlienok		Priemerná úspešnosť	
	chlapci	dievčatá	chlapci	dievčatá	chlapci	dievčatá	chlapci	dievčatá
výborný	80,8 %	78,1 %	70,9 %	68,7 %	63,1 %	62,5 %	73,0 %	70,9 %
chváľitebný	73,2 %	71,6 %	63,4 %	59,4 %	54,4 %	52,1 %	65,2 %	62,4 %
dobrý	68,0 %	66,8 %	56,4 %	52,9 %	45,8 %	45,4 %	58,5 %	56,5 %
dostatočný	61,1 %	58,0 %	48,5 %	46,0 %	36,4 %	36,9 %	50,7 %	48,6 %
nedostatočný	53,6 %	59,5 %	41,9 %	46,2 %	26,1 %	33,3 %	43,0 %	48,5 %

3.7 Analýza výsledkov na GYM a SOŠ

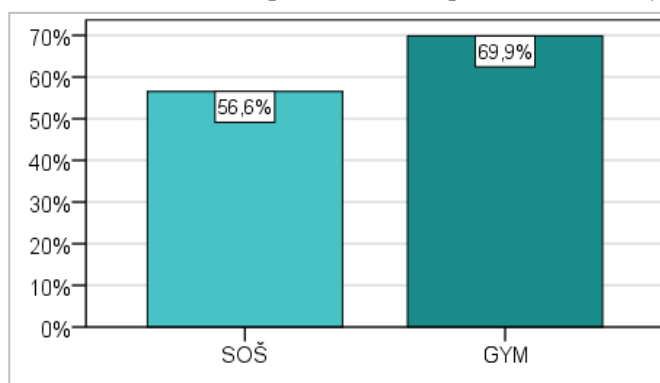
Štátna školská inšpekcia pri výbere škôl zohľadňovala okrem druhu školy (GYM a SOŠ) aj štruktúru študijných odborov, ktoré sa v nich vyučujú (analogicky ako pri testovaní finančnej gramotnosti v školskom roku 2015/2016). Výsledky sa v prvej fáze v SOŠ analyzovali aj podľa charakteru študijného odboru (technický, netechnický), ale nakoľko výsledky nepreukázali takmer žiadne rozdiely v takto diferencovaných skupinách, táto analýza nie je súčasťou správy.

Testovania sa zúčastnilo 1 078 žiakov GYM (27,9 %) a 2 785 žiakov SOŠ (72,1 %). Žiaci GYM dosiahli v teste úspešnosť 69,9 %, čo bola v porovnaní s výsledkom žiakov SOŠ (56,6 %) signifikantne vyššia úspešnosť. Podiel testovaných žiakov podľa druhu školy je v grafe č. 24 a ich úspešnosť v teste z ČG v grafe č. 25.

Graf 24 Podiel žiakov podľa druhu školy

Graf 25 Priemerná úspešnosť žiakov podľa druhu školy

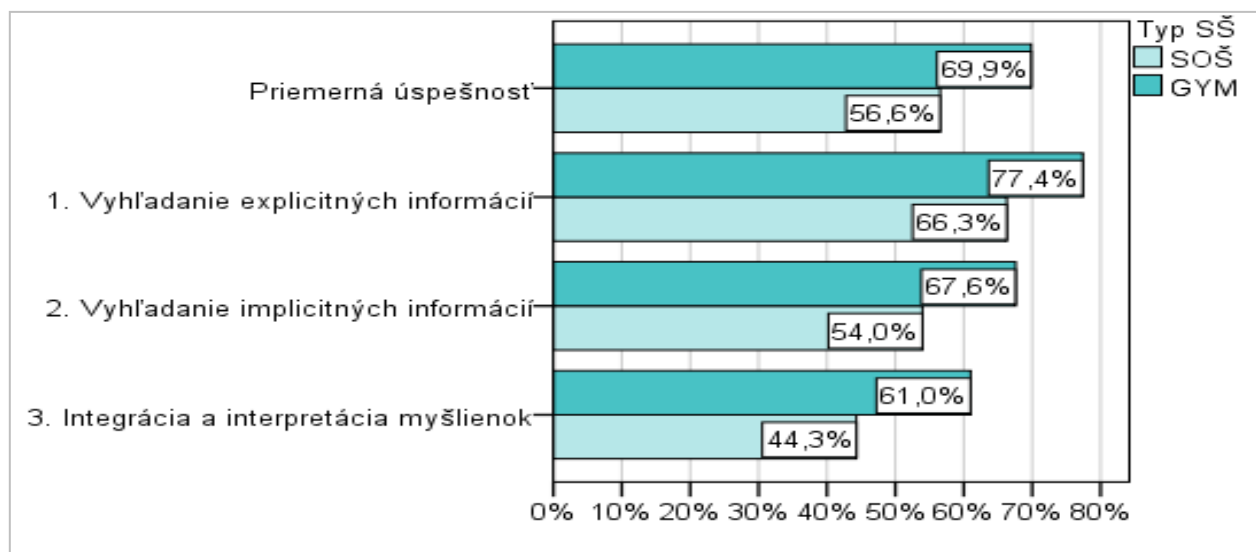

Žiaci GYM dosiahli v porovnaní so žiakmi SOŠ signifikantne lepšie výsledky vo všetkých procesoch porozumenia textu. Najväčší rozdiel (16,7 %) medzi úspešnosťou žiakov GYM a SOŠ bol zaznamenaný pri riešení úloh vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok. Dosiahli nadpriemerné výsledky v procese porozumenia textu na úrovni vyhľadania informácií explicitných (77,4 %) a implicitných (67,6 %). Síce priemernú, ale najnižšiu úspešnosť (61 %) dosiahli v úlohách, v ktorých práca s textom vyžadovala integráciu a interpretáciu myšlienok.

Žiaci SOŠ dosiahli nadpriemerné výsledky len v úlohách, v ktorých mali vyhľadať explicitné informácie (66,3 %). V úlohách, ktorých riešenie vyžadovalo vyhľadať implicitné informácie, dosiahli podpriemerný výsledok a kriticky najhoršiu úspešnosť (44,3 %) dosiahli pri práci s textom na úrovni integrácie a interpretácie myšlienok. Z týchto výsledkov vyplýva, že žiaci **študijných odborov** stredných odborných škôl dokážu lepšie, ale nie dostatočne, identifikovať explicitné, prípadne implicitné informácie z textu. Naopak, väčšina žiakov buď vôbec, alebo len s problémami dokáže posudzovať vierohodnosť rôznych informačných zdrojov, overovať a interpretovať získané údaje a informácie a následne ich kriticky hodnotiť, a to aj napriek tomu, že tieto kompetencie patria medzi kľúčové kompetencie absolventa strednej školy.

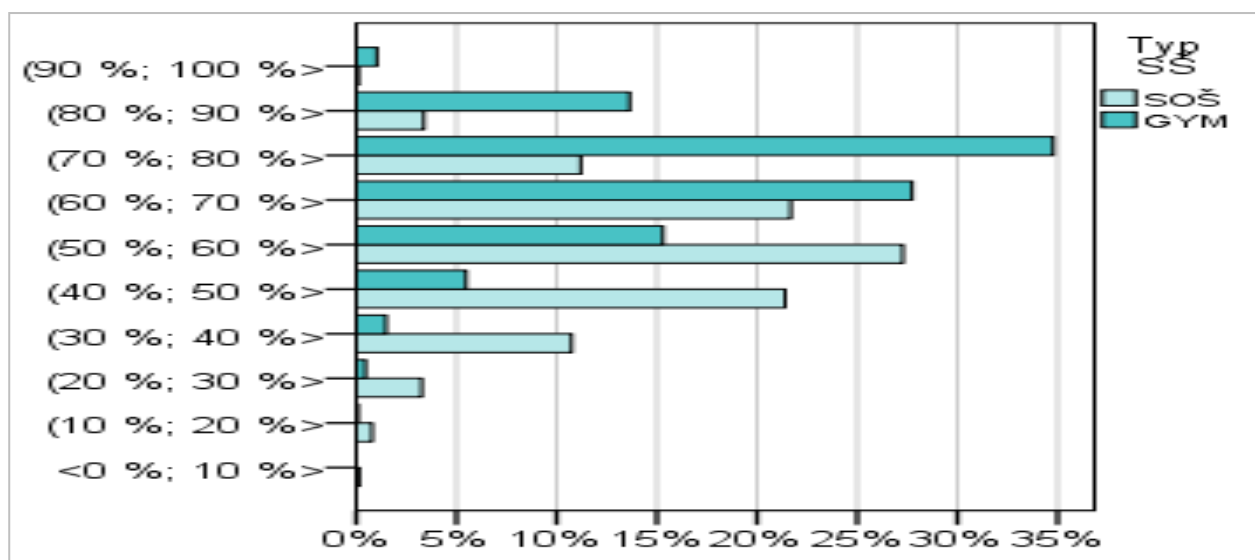
Porovnanie priemernej úspešnosti žiakov GYM a SOŠ celkovo a v jednotlivých procesoch porozumenia textu je v grafe č. 26.

Graf 26 Priemerná úspešnosť žiakov podľa typu školy v teste z ČG a v procesoch porozumenia textu

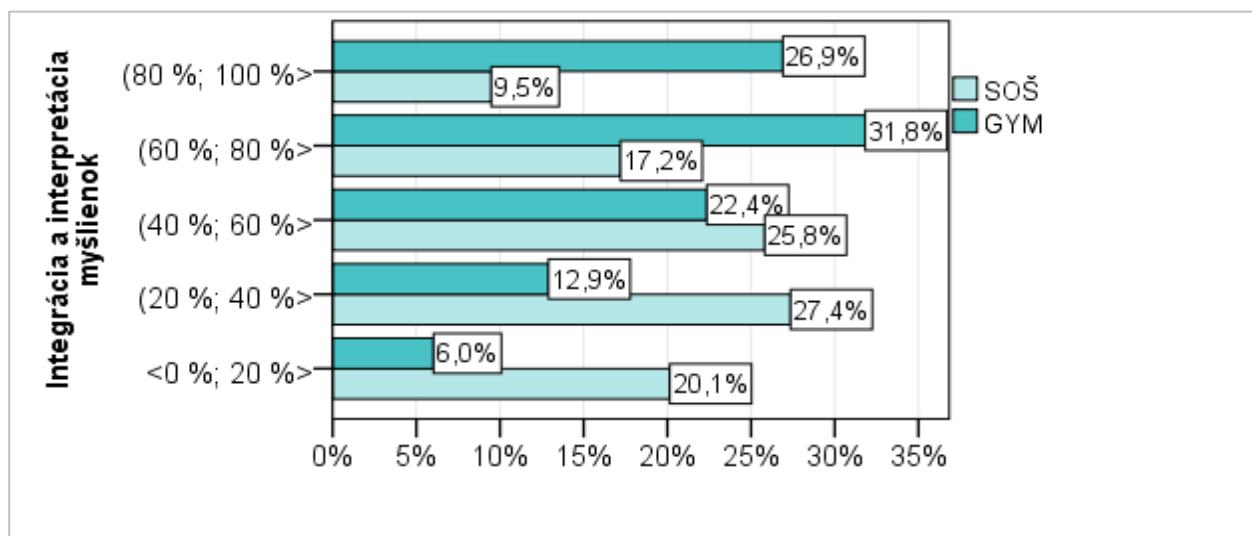

Najvyšší podiel žiakov GYM (34,8 %) dosiahol priemernú úspešnosť vyššiu ako 70 % a nižšiu alebo rovnú ako 80 %. Najviac žiakov SOŠ (27,3 %) dosiahlo úspešnosť v intervale medzi 50 % až 60 % vrátane. Kým výsledok v hladinách percentuálnej úrovne nadpriemernej úspešnosti (60 % a viac) dosiahli viac ako tri štvrtiny žiakov z GYM (77,1 %), zo žiakov SOŠ takúto úspešnosť dosiahlo len 36,4 %. Pri riešení úloh vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok 58,9 % žiakov GYM dosiahlo úspešnosť vyššiu ako 60 %, pričom zo žiakov SOŠ túto úspešnosť dosiahlo len 26,7 % žiakov. Naopak, až 47,5 % žiakov SOŠ dosiahlo úspešnosť pri riešení úloh vyžadujúcich integráciu a interpretáciu nižšiu alebo rovnú 40 %. Percentuálny podiel žiakov podľa typu školy v jednotlivých intervaloch celkovej úspešnosti je v grafe č. 27 a percentuálny podiel žiakov podľa typu školy v jednotlivých intervaloch úspešnosti v úlohách vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok v grafe č. 28.

Graf 27 Percentuálny podiel žiakov podľa typu školy v jednotlivých intervaloch úspešnosti

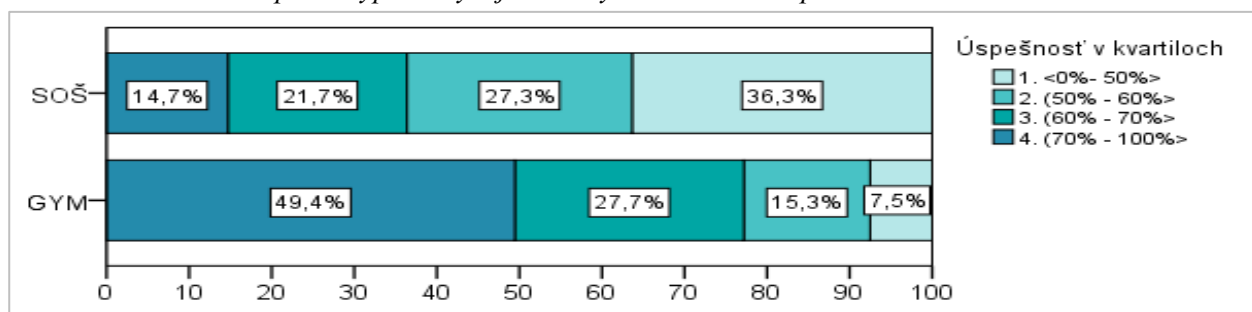
Graf 28 Percentuálny podiel žiakov podľa typu školy v jednotlivých intervaloch úspešnosti v úlohách vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok

Úspešnosť na úrovni 4. kvartilu, t. j. viac ako 70 %, dosiahla takmer polovica žiakov GYM (49,4 %), ale zo žiakov SOŠ dosiahlo túto úspešnosť len 14,7 % žiakov. Úspešnosť minimálne na úrovni 80 % dosiahlo 14,6 % žiakov GYM a len 3,5 % žiakov SOŠ.

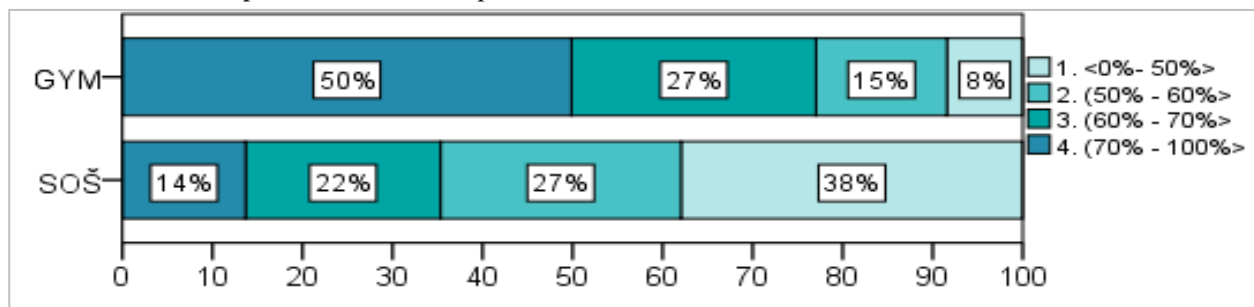
Napriek tomu, že testovania sa zúčastnili žiaci maturitných tried, je alarmujúce, že viac ako tretina žiakov SOŠ dosiahla významne podpriemerný výsledok na úrovni 1. kvartilu, t. j. ich úspešnosť bola maximálne 50 %. Percentuálny podiel žiakov podľa typu školy v jednotlivých kvartiloch úspešnosti je v grafe č. 29.

Graf 29 Podiel žiakov podľa typu školy v jednotlivých kvartiloch úspešnosti

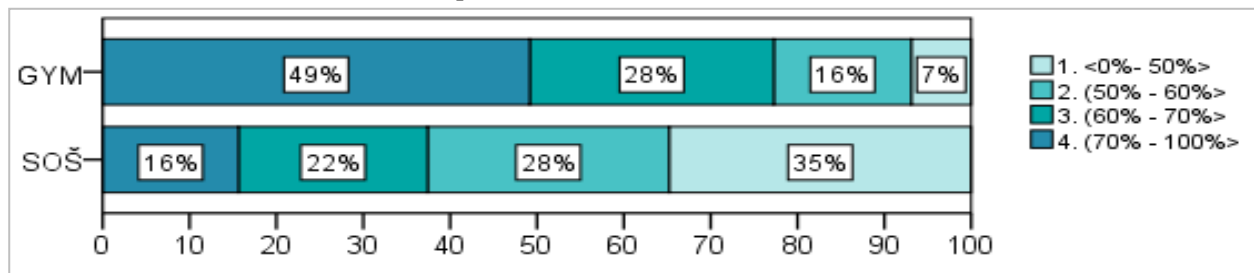

8 % chlapcov z GYM dosiahlo podpriemernú úspešnosť na úrovni maximálne 50 %, kým v SOŠ bol podiel chlapcov s takouto úspešnosťou až 38 %. Analogicky podiel dievčat s podpriemernou úspešnosťou (maximálne 50 %) bol na GYM 7 %, kým v SOŠ až 35 %. Prehľad o podiele chlapcov a dievčat v jednotlivých kvartiloch úspešnosti je v grafoch č. 30 a 31.

Graf 30 Podiel chlapcov v kvartiloch úspešnosti

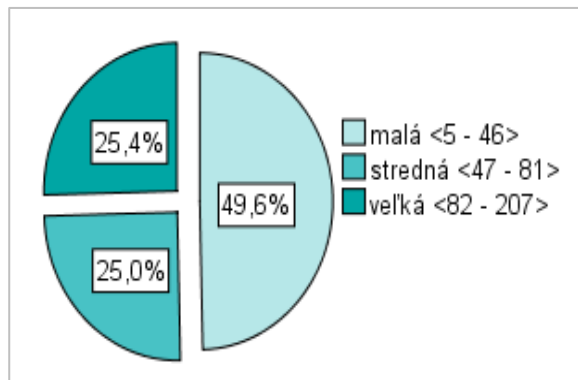
Graf 31 Podiel dievčat v kvartiloch úspešnosti

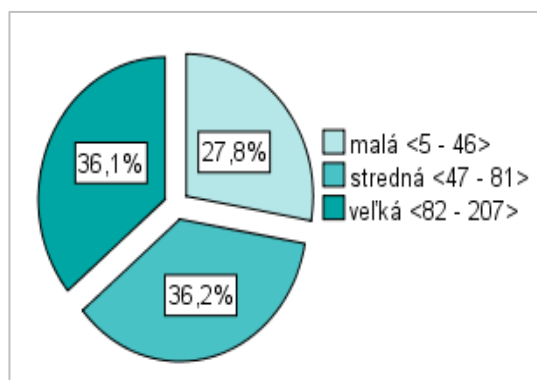
Výsledky žiakov GYM a SOŠ boli porovnané aj v závislosti od veľkosti školy (kritérium počet žiakov v končiacom ročníku).

Podiel testovaných žiakov GYM a SOŠ podľa veľkosti je znázornený v grafoch č. 32 a č. 33.

Graf 32 Podiel žiakov GYM podľa veľkosti školy

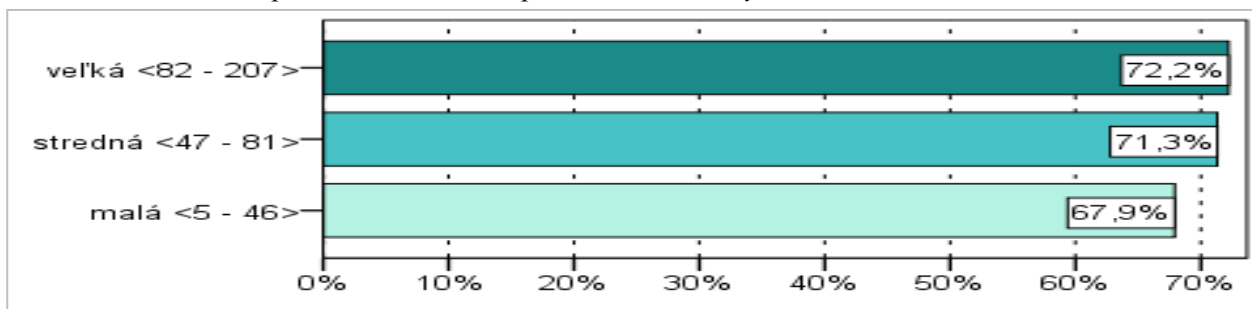

Graf 33 Podiel žiakov SOŠ podľa veľkosti školy

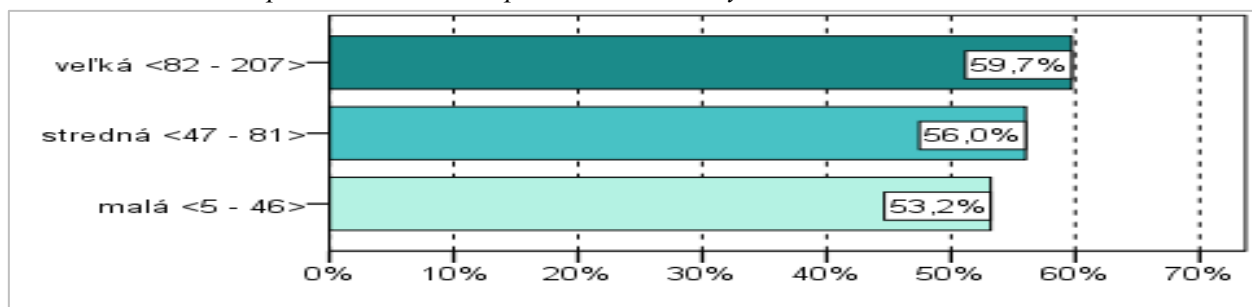

Žiaci z „veľkých“ GYM a SOŠ dosiahli najlepšiu priemernú úspešnosť, pričom ich výsledky boli lepšie v porovnaní so žiakmi „stredných“ a „malých“ škôl rovnakého druhu škôl aj vo všetkých procesoch porozumenia textu. Priemerná úspešnosť žiakov GYM a SOŠ podľa veľkosti školy je v grafoch č. 34 a č. 35.

Graf 34 Priemerná úspešnosť žiakov GYM podľa veľkosti školy

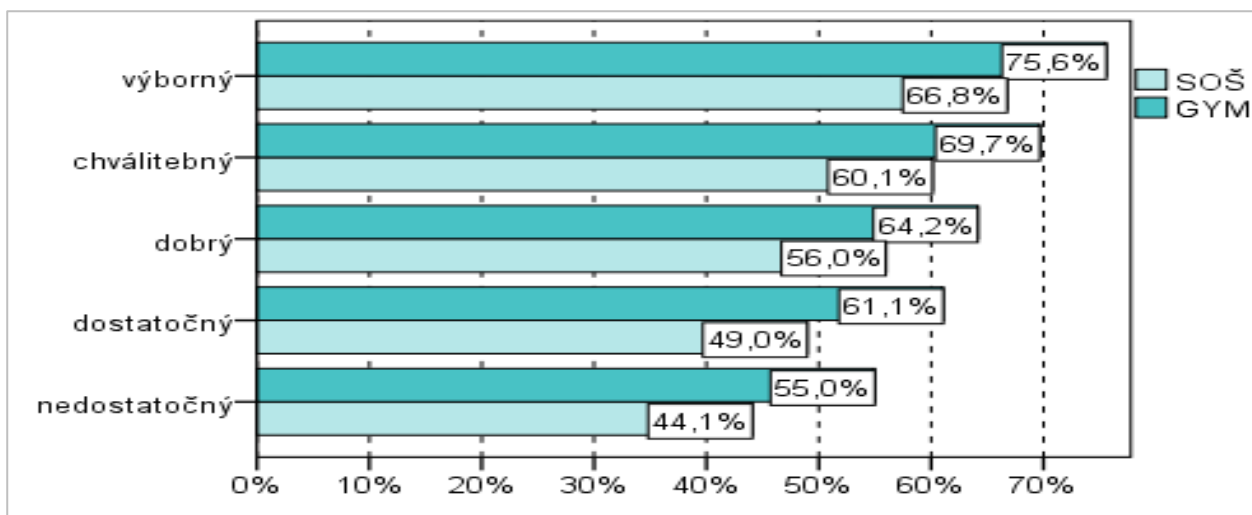
Graf 35 Priemerná úspešnosť žiakov SOŠ podľa veľkosti školy

Komparácia klasifikácie žiakov zo SJL v jednotlivých typoch škôl s výsledkami dosiahnutými v teste

Priemer polročnej klasifikácie žiakov GYM z predmetu SJL bol na úrovni 2,0 a žiakov SOŠ na úrovni 2,8. Kým stupňom klasifikácie výborný bola hodnotená takmer tretina žiakov GYM (32,5 %), zo žiakov SOŠ bola týmto stupňom klasifikácie hodnotená približne len desatina (11,4 %). Najvyššiu priemernú úspešnosť na úrovni 75,6 % dosiahli žiaci GYM hodnotení klasifikačným stupňom výborný. Žiaci GYM hodnotení rovnakými klasifikačnými stupňami ako žiaci SOŠ dosiahli signifikantne vyššiu úspešnosť. To, že klasifikácia žiakov nezodpovedá získaným kompetenciám a zručnostiam žiakov, vyplýva zo skutočnosti, že úspešnosť žiakov GYM hodnotených stupňom prospechu dobrý a dostatočný bola vyššia alebo rovná úspešnosti žiakov SOŠ hodnotených klasifikačnými stupňami chválitebný a dobrý. Prehľad o priemernej úspešnosti žiakov podľa ich klasifikácie z predmetu SJL podľa typu školy je v grafe č. 36.

Graf 36 Úspešnosť žiakov podľa klasifikácie z predmetu SJL podľa typu školy

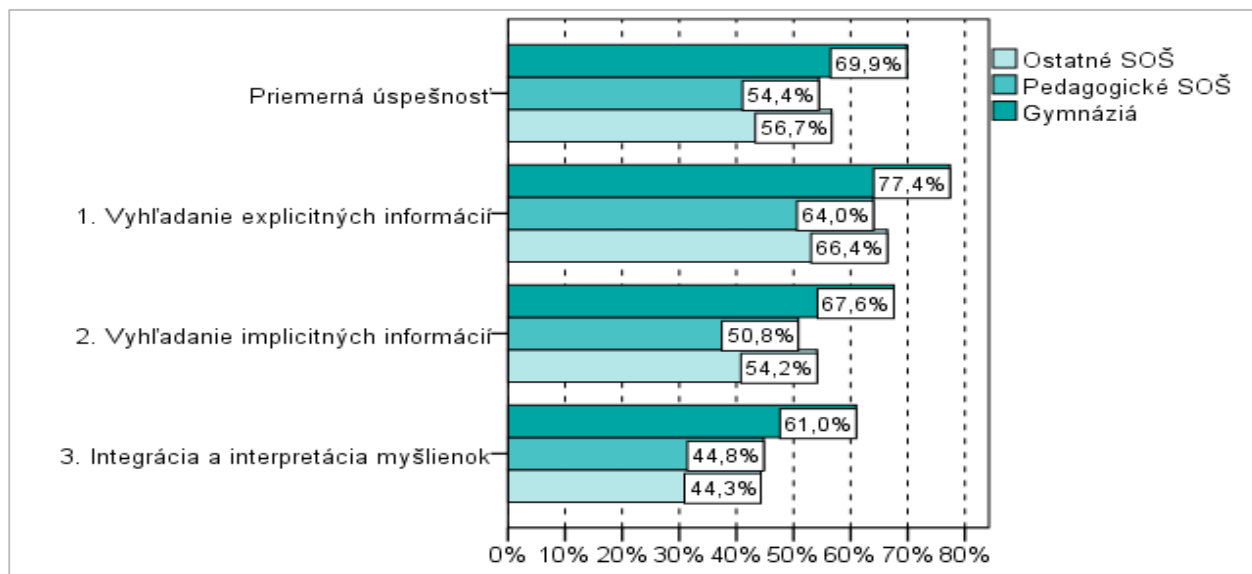
3.8 Analýza výsledkov žiakov skupiny študijných odborov 76 učiteľstvo

Dôvodom samostatnej analýzy výsledkov tejto skupiny odborov bola skutočnosť, že medzi kľúčové kompetencie absolventov patrí aj schopnosť pracovať v rôznorodých skupinách a predpokladá sa, že absolvent dokáže konštruktívne diskutovať, aktívne predkladať progresívne návrhy, rozhodnúť o výbere správneho názoru z rôznych možností, analyzovať hranice problému, identifikovať oblasť dohody a rozporu, určovať najzávažnejšie rysy problému, analyzovať rôzne možnosti riešenia, vyhodnocovať ich klady a zápory v danom kontexte aj v dlhodobějších súvislostiach a stanoviť kritériá pre voľbu konečného optimálneho riešenia.

Štátna školská inšpekcia zaradila do testovania 9 škôl (pedagogické a sociálne akadémie a SOŠ pedagogické), v ktorých sa testovania zúčastnilo spolu 160 žiakov skupiny študijných odborov 76 učiteľstvo (ŠO 76 U). Žiaci ŠO 76 U dosiahli v testovaní priemernú úspešnosť na úrovni 54,4 %, čo boli signifikantne horšie výsledky v porovnaní so žiakmi ostatných stredných škôl, ale aj v porovnaní so žiakmi ostatných SOŠ. Títo žiaci dosiahli horšie výsledky aj v procesoch porozumenia textu na úrovni vyhľadania explicitných a implicitných informácií. Najnižšiu úspešnosť (44,8 %) dosiahli v úlohách vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok, ale tento výsledok bol porovnateľný s výsledkom žiakov ostatných SOŠ (ale významne signifikantne nižší ako výsledok žiakov GYM).

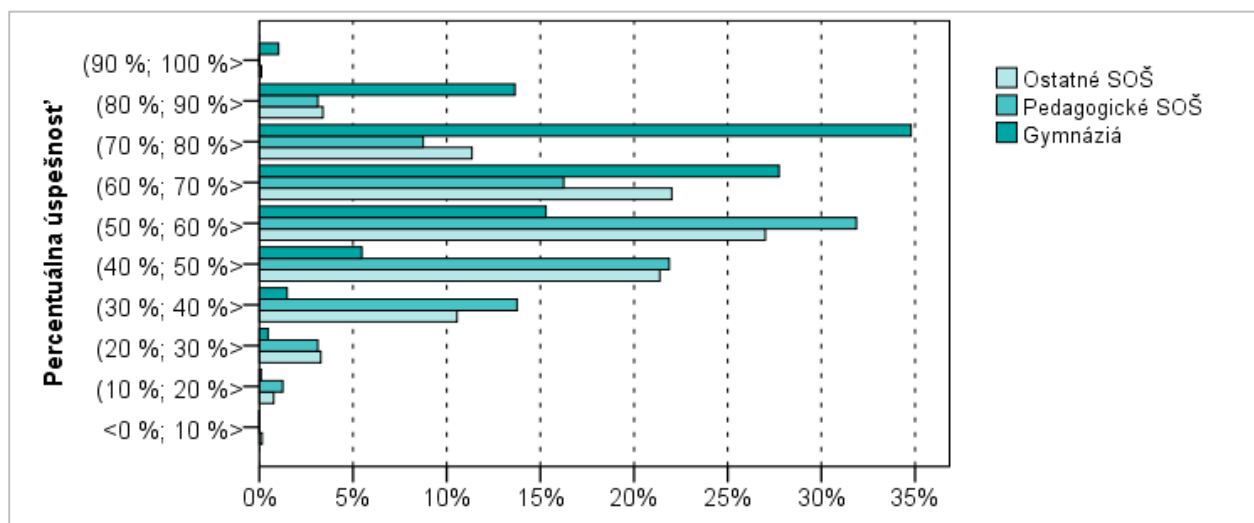
Priemerná úspešnosť žiakov ŠO 76 U celkove a v jednotlivých procesoch porozumenia ČG v porovnaní s výsledkami žiakov GYM a SOŠ s ostatnými skupinami odborov vzdelávania je v grafe č. 37.

Graf 37 Priemerná úspešnosť žiakov ŠO 76 U (pedagogické SOŠ) v teste z ČG a v procesoch porozumenia textu v porovnaní s výsledkami žiakov ostatných SOŠ a GYM

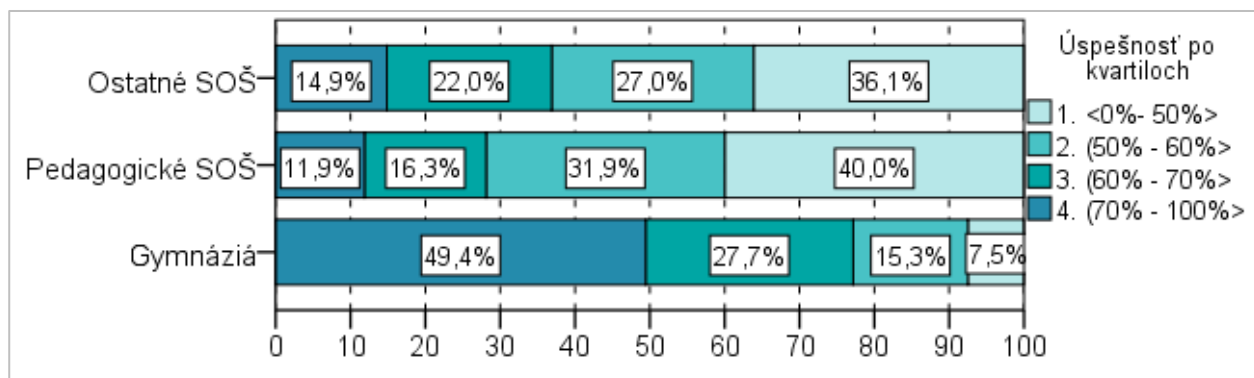
Podielovo najväčšie percento žiakov ŠO 76 U (31,9 %) dosiahlo výsledok v hladinách percentuálnej úrovne 60 % a nižšej a vyššej ako 50 %. Najväčší podiel žiakov (23,7 %) z ostatných SOŠ sa umiestnil v hladinách percentuálnej úspešnosti vyššej ako 60 % a nižšej alebo rovnnej ako 70 %. Úspešnosť väčšiu ako 70 %, čiže na úrovni 4. kvartilu dosiahlo len 11,9 % najlepších žiakov ŠO 76 U. Percentuálny podiel žiakov ŠO 76 U v jednotlivých intervaloch úspešnosti je v grafe č. 38.

Graf 38 Percentuálny podiel žiakov ŠO 76 U (pedagogické SOŠ) a žiakov ostatných SOŠ a GYM v jednotlivých intervaloch úspešnosti

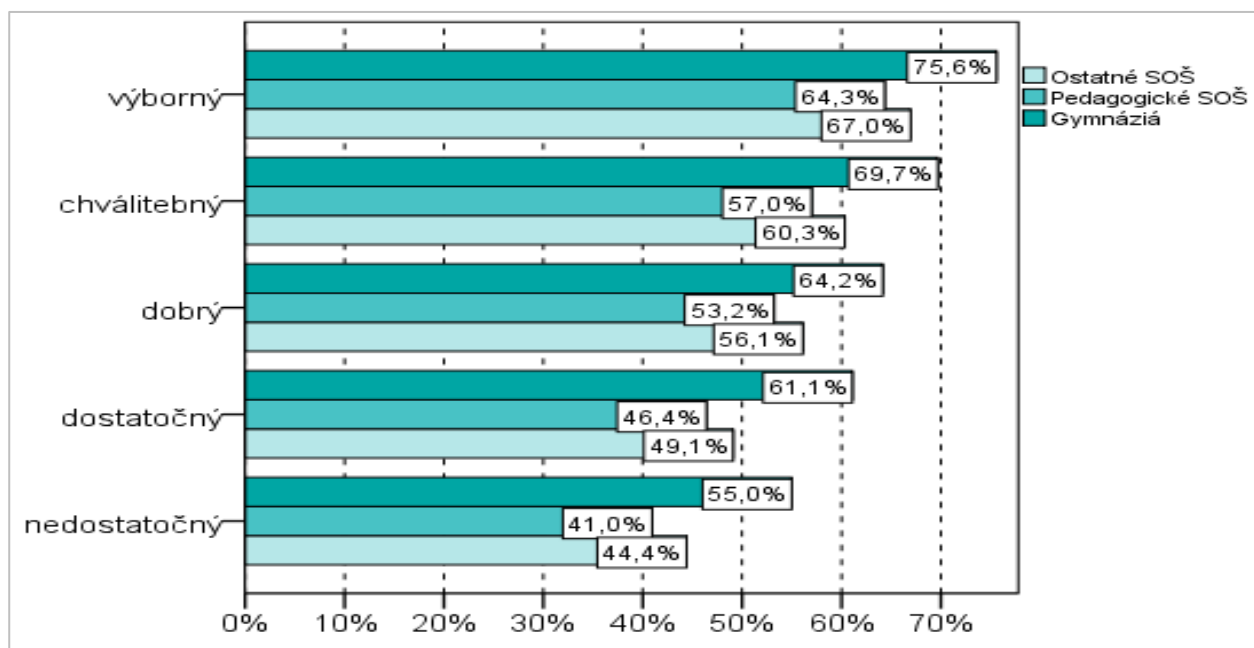
Z testovaných žiakov ŠO 76 U len 28,2 % dosiahlo výsledok v hladinách percentuálnej úrovne nadpriemernej úspešnosti (60 % a viac) a, naopak, až dve pätiny (40 %) týchto žiakov dosiahlo výsledok v hladinách percentuálnej úrovne výrazne podpriemernej úspešnosti (menej ako 50 %). Podiel žiakov ŠO 76 U v jednotlivých kvartiloch je v grafe č. 39.

Graf 39 Podiel žiakov ŠO 76 U (pedagogické SOŠ) a žiakov ostatných SOŠ a GYM

Komparácia klasifikácie zo SJL žiakov ŠO 76 U a žiakov ostatných SŠ s ich výsledkami v ČG
 Priemerná polročná klasifikácia žiakov ŠO 76 U zo SJL bola 2,65, žiaci ostatných SOŠ dosiahli priemer 2,76 a žiaci GYM 2,00. Napriek tomu, že žiaci ŠO 76 U nedosiahli najhoršiu priemernú klasifikáciu z predmetu SJL, ich celková úspešnosť v teste, ako aj úspešnosť v úlohách vyžadujúcich prácu s textom na úrovni vyhľadávania explicitných a implicitných informácií boli signifikantne horšie než u ostatných žiakov. Štátna školská inšpekcia porovnala dosiahnutú úspešnosť žiakov ŠO 76 U v teste s úspešnosťou žiakov ostatných SOŠ a GYM, ktorí boli hodnotení rovnakými stupňami klasifikácie. Z analýzy vyplynulo, že žiaci ŠO 76 U dosiahli signifikantne horšie výsledky než žiaci ostatných škôl. Prehľad o priemernej úspešnosti žiakov ŠO 76 U, GYM a ostatných SOŠ podľa ich klasifikácie zo SJL je v grafe č. 40.

Graf 40 Priemerná úspešnosť žiakov ŠO 76 U, GYM a ostatných SOŠ podľa klasifikácie z predmetu SJL

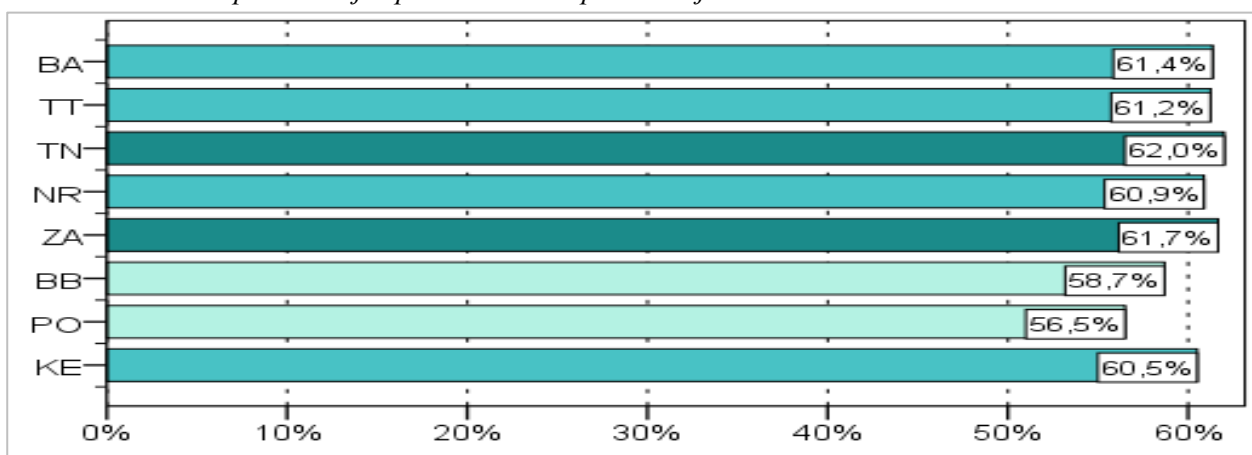

Tieto výsledky žiakov ŠO 76 U sú o to znepokojujúcejšie, že sa predpokladá, že väčšina absolventov buď bude zabezpečovať výchovno-vzdelávací proces detí v materských školách, alebo sa bude uchádzať o štúdium na pedagogických fakultách.

3.9 Analýza výsledkov v jednotlivých krajoch Slovenskej republiky

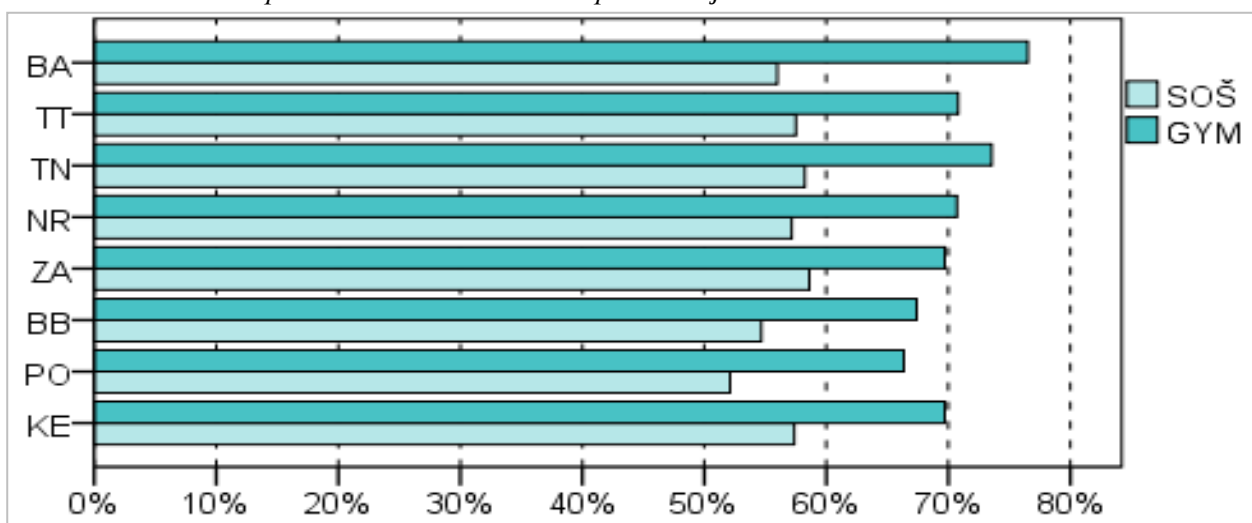
Štátna školská inšpekcia vyhodnotila dosiahnuté výsledky žiakov v rámci jednotlivých krajov. Nadpriemernú percentuálnu úspešnosť dosiahli žiaci Trenčianskeho a Žilinského kraja, priemernú úspešnosť dosiahli žiaci Bratislavského, Trnavského, Nitrianskeho a Košického kraja a podpriemerné výsledky dosiahli žiaci v Prešovskom a Banskobystrickom kraji. Žiaci Trenčianskeho a Žilinského kraja dosiahli najlepšie výsledky nielen celkove v teste, ale aj v procesoch porozumenia textu na úrovni integrácie a interpretácie myšlienok. Prehľad o priemernej úspešnosti žiakov podľa krajov z ČG je v grafe č. 41.

Graf 41 Prehľad o priemernej úspešnosti žiakov podľa krajov

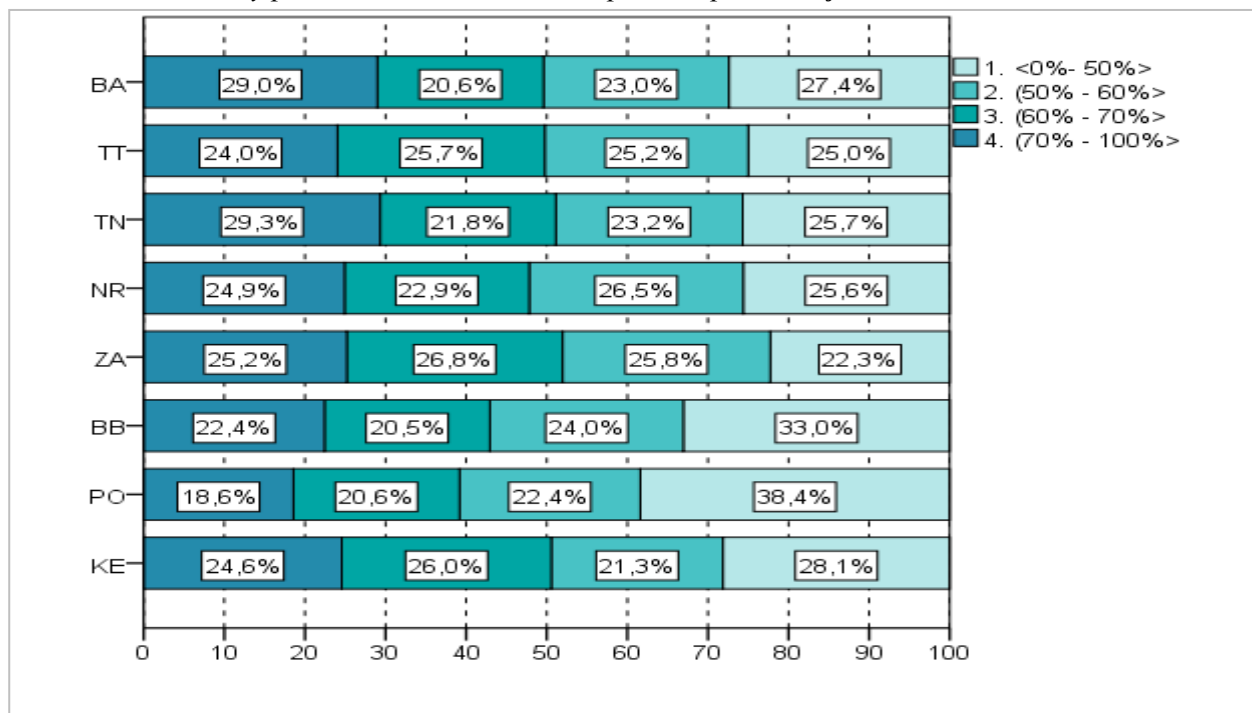
Štátna školská inšpekcia porovnala výsledky testovania žiakov GYM a SOŠ v jednotlivých krajoch. Z výsledkov vyplynulo, že vo všetkých krajoch dosiahli žiaci GYM významne vyššiu priemernú úspešnosť než žiaci SOŠ. Najvyšší rozdiel v úspešnosti žiakov GYM a SOŠ bol v Bratislavskom kraji (rozdiel 20,5 %), najnižší rozdiel v Žilinskom kraji (rozdiel 11,1 %). Žiaci GYM v Bratislavskom kraji dosiahli v rámci testovania ČG najvyššiu úspešnosť (76,5 %) v rámci SR, najnižšiu úspešnosť medzi GYM dosiahli žiaci Prešovského kraja (66,4 %). Medzi SOŠ dosiahli najvyššiu úspešnosť (58,6 %) žiaci Žilinského kraja a, naopak, najnižšiu úspešnosť (52,1 %) žiaci Prešovského kraja. Prehľad výsledkov žiakov GYM a SOŠ je v grafe č. 42.

Graf 42 Priemerná úspešnosť žiakov GYM a SOŠ podľa krajov

Najväčší podiel žiakov s nadpriemernou úspešnosťou (viac ako 70 %) tvorili žiaci Trenčianskeho a Bratislavského kraja (29 %). V Prešovskom kraji bolo až 38,4 % žiakov, ktorí dosiahli podpriemernú úspešnosť (do 50 %). Prehľad o podiele žiakov v jednotlivých kvartiloch úspešnosti podľa krajov je v grafe č. 43.

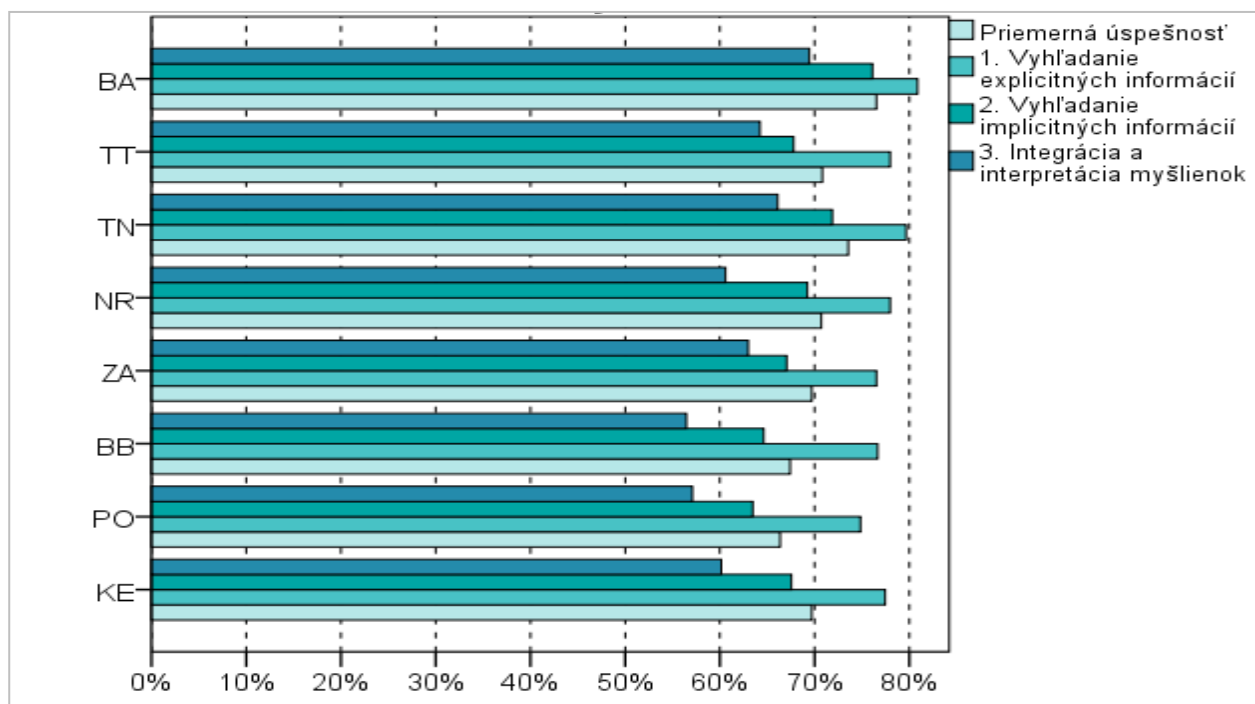
Graf 43 Percentuálny podiel žiakov v kvartiloch úspešnosti podľa krajov

3.9.1 Analýza výsledkov žiakov GYM v jednotlivých krajoch

Žiaci GYM v Bratislavskom a Trenčianskom kraji dosiahli signifikantne nadpriemerné výsledky, kým výsledky žiakov Prešovského a Banskobystrického kraja boli signifikantne podpriemerné. Najlepšie výsledky dosiahli žiaci v úlohách, v ktorých mali vyhľadať explicitné informácie. Pri riešení týchto úloh bol zaznamenaný najmenší rozdiel v rámci jednotlivých krajov (6,1 %), pričom najvyššiu úspešnosť dosiahli žiaci Bratislavského kraja a, naopak, najnižšiu úspešnosť žiaci Prešovského kraja. Najhoršie výsledky dosiahli žiaci pri práci s textom na úrovni integrácie a interpretácie myšlienok (61,0 %). Z analýzy výsledkov vyplynulo, že rozdiel (12,9 %) medzi najvyššou a najnižšou úspešnosťou zaznamenanou v jednotlivých krajoch bol práve pri riešení týchto úloh najväčší. Kým žiaci Bratislavského kraja dosiahli výsledky na úrovni 69,4 %, v Banskobystrickom kraji bola úspešnosť žiakov pri riešení týchto úloh len 56,5 %. Aj pri riešení úloh vyžadujúcich vyhľadávanie implicitných informácií bol rozdiel pomerne veľký (12,6 %). Z týchto výsledkov vyplýva, že napriek kľúčovým kompetenciám vymedzeným v ŠVP aj pomerne veľká časť žiakov GYM dokáže pracovať s textom len na najnižšej úrovni. Prehľad o priemernej úspešnosti a úspešnosti v jednotlivých procesoch na GYM podľa krajov je v grafe č. 44.

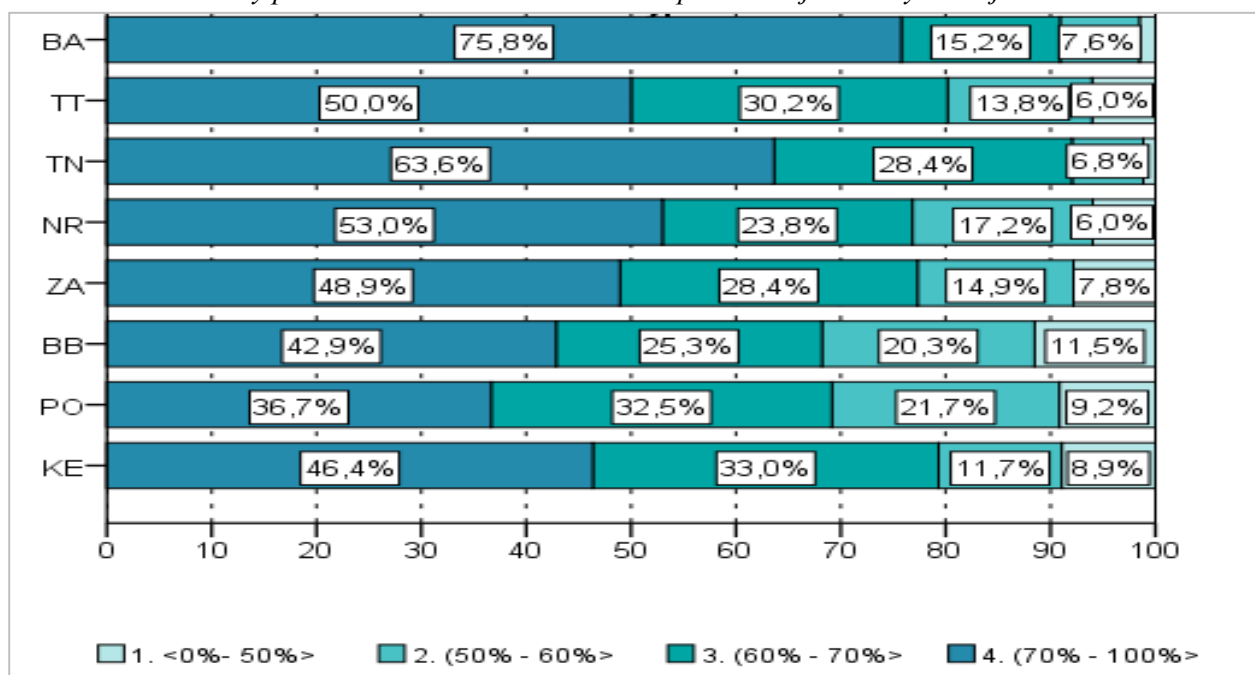
Graf 44 Priemerná úspešnosť a úspešnosti v jednotlivých procesoch na GYM podľa krajov

Rozdelenie všetkých žiakov v jednotlivých krajoch podľa dosiahnutej úspešnosti do kvartilov

Najväčší podiel žiakov GYM s nadpriemernými výsledkami v 4. kvartile tvorili žiaci GYM Bratislavského (75,8 %) a Trenčianskeho kraja (63,6 %). Oproti tomu najviac žiakov v Banskobystrickom kraji (11,5 %) sa svojimi výsledkami zaradilo do 1. kvartilu (úspešnosť najviac 50 %). Percentuálny podiel žiakov GYM zo všetkých žiakov podľa dosiahnutej úspešnosti do kvartilov v jednotlivých krajoch je v grafe č. 45.

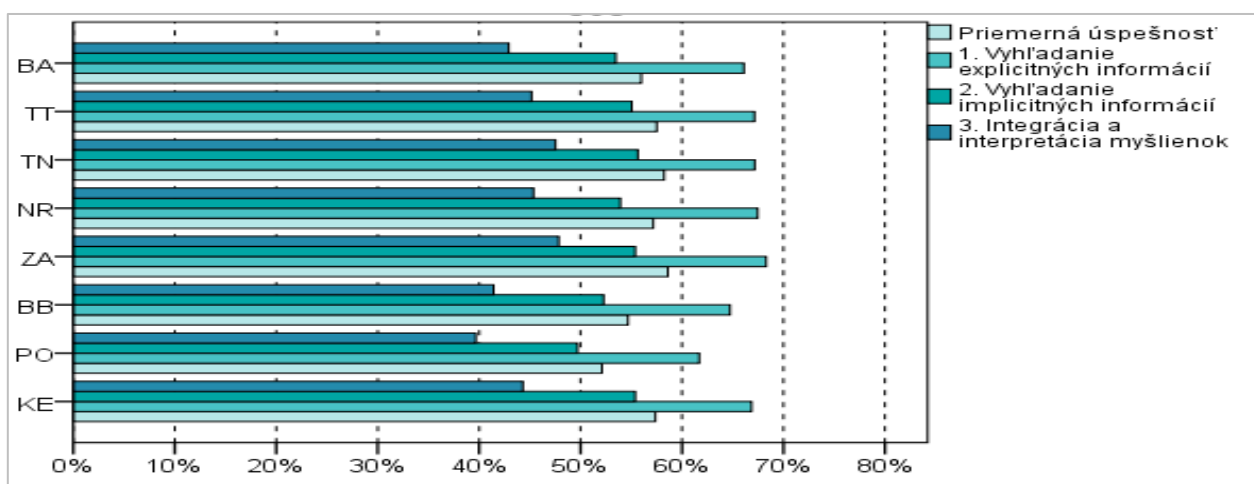
Graf 45 Percentuálny podiel žiakov GYM v kvartiloch úspešnosti v jednotlivých krajoch

3.9.2 Analýza výsledkov žiakov v SOŠ v jednotlivých krajoch

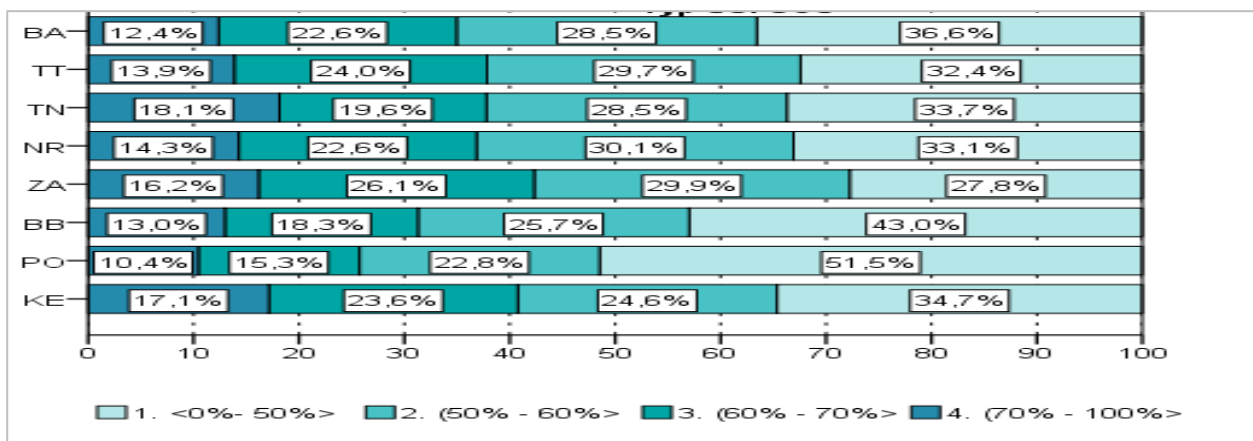
V celkovej úspešnosti v teste z ČG dosiahli signifikantne nadpriemerné výsledky v SOŠ žiaci v Žilinskom a Trenčianskom kraji, kým úspešnosť žiakov v Prešovskom a Banskobystrickom kraji bola signifikantne podpriemerná. Podobne ako aj na GYM dosiahli žiaci SOŠ najlepšie výsledky pri práci s textom na úrovni vyhľadávania explicitných informácií, pričom najúspešnejší pri riešení týchto úloh boli žiaci v Žilinskom kraji (68,3 %) a, naopak, najhoršie výsledky dosiahli žiaci v Prešovskom kraji (61,7 %). Najnižšiu úspešnosť dosiahli žiaci SOŠ pri práci s textom na úrovni integrácie a interpretácie myšlienok (44,3 %), pričom signifikantne nadpriemerné výsledky dosiahli žiaci v Žilinskom a Trenčianskom kraji, a podpriemerné výsledky žiaci v Prešovskom a Banskobystrickom kraji. Na rozdiel od GYM v jednotlivých krajoch pri riešení úloh zameraných na jednotlivé sledované procesy práce s textom neboli zaznamenané také výrazné rozdiely ako na GYM. Prehľad o priemernej úspešnosti a úspešnosti v jednotlivých procesoch porozumenia v SOŠ podľa krajov je v grafe č. 46.

Graf 46 Priemerná úspešnosť a úspešnosti v jednotlivých procesoch v SOŠ podľa krajov

Najväčší podiel žiakov SOŠ s nadpriemernými výsledkami v 4. kvartile tvorili žiaci SOŠ Bratislavského (75,8 %) a Trenčianskeho kraja (63,6 %). Oproti tomu najviac žiakov v Banskobystrickom kraji (11,5 %) sa svojimi výsledkami zaradilo do 1. kvartilu (úspešnosť najviac 50 %). Percentuálny podiel žiakov SOŠ podľa dosiahnutej úspešnosti do kvartilov v jednotlivých krajoch je v grafe č. 47.

Graf 47 Percentuálny podiel žiakov SOŠ podľa úspešnosti do kvartilov v jednotlivých krajoch

4. Vyhodnotenie dotazníkov

4.1 Výsledky dotazníka zadaného riaditeľom škôl

V priebehu tematickej inšpekcie boli zadané dotazníky riaditeľom škôl, prostredníctvom ktorých sa zisťoval spôsob implementácie ČG do výchovno-vzdelávacieho procesu, personálne a materiálno-technické vybavenie vo vzťahu k napĺňaniu jeho obsahu.

Riaditelia väčšiny kontrolovaných škôl (86 %) uviedli, že plán na podporu ČG je súčasťou ich školského vzdelávacieho programu (ŠkVP). Žiaci tých škôl, v ktorých do ŠkVP boli implementované plány na podporu ČG, nedosiahli v teste vyššiu úspešnosť ako žiaci tých škôl, kde implementovanie plánov na podporu ČG absentovalo. Tieto výsledky potvrdzujú formálny prístup škôl k zvyšovaniu kompetencií žiakov v oblasti ČG, ktorý je založený síce na existencii plánov, ale nie na ich dôslednom plnení.

71 % škôl využívalo disponibilné hodiny v rámci učebných plánov (UP) na posilnenie takých predmetov, ktoré umožňovali rozvoj kompetencií žiakov v oblasti ČG, pričom významne častejšie bol takýto prístup uplatňovaný na GYM (90 %) než v SOŠ (64 %). Najčastejšie bola posilňovaná hodinová dotácia predmetu SJL.

85 % škôl malo podľa vyjadrenia ich riaditeľov ciele a stratégie ČG implementované v niektorom z predmetov zaradených do UP, pričom zo škôl zo skupiny ŠO 76 U to bolo len 67 %. Takmer všetky školy, ktoré včlenili túto funkčnú gramotnosť do obsahu predmetov, preferovali predovšetkým predmety zo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia a viac ako polovica škôl (56 %) predmety zo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť. Tretina škôl využívala predmety zo vzdelávacích oblastí Matematika a práca s informáciami a Človek a príroda.

Z analýzy výsledkov vyplynulo, že na GYM a v školách ŠO 76 U podporuje priaznivú úspešnosť implementovanie ČG do vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami. Je zaujímavé, že až v 50 % škôl ŠO 76 U deklarovalo, že v UP má zaradený nový predmet na rozvoj ČG, ale výsledky žiakov v teste neboli touto skutočnosťou pozitívne ovplyvnené.

Koordinátor ČG bol ustanovený v 31 % škôl (najväčší podiel v školách ŠO 76 U), ale z porovnania výsledkov vyplýva, že táto skutočnosť neovplyvňovala úspešnosť žiakov. Záujmové útvary zamerané na rozvoj ČG formou krúžkov (literárny, žurnalistický, dramatický, diskusný, čitateľský, mediálny, recitačný) pracovali na 91 % škôl. Z porovnania úspešnosti vyplynulo, že výsledky všetkých typov škôl, v ktorých mali žiaci príležitosť pracovať v diskusnom, mediálnom krúžku a krúžku tvorivého písania boli signifikantne lepšie v porovnaní so školami, kde žiaci takúto príležitosť nemali. Možnosť pracovať v recitačnom či žurnalistickom krúžku pozitívne ovplyvňovala úspešnosť žiakov SOŠ.

Existenciu školskej knižnice potvrdilo v dotazníku 79 % riaditeľov škôl, pričom ňou disponovalo 86,4 % GYM, ale len 58,3 % škôl so ŠO 76 U. Riaditelia 35 % škôl uviedli, že v škole je zriadený čitateľský kútik a takmer taký istý podiel škôl (36 %) má vybudovanú oddychovú zónu s prístupom k literatúre. Z analýzy výsledkov vyplynulo, že existencia školských knižníc, čitateľského kútika či oddychovej zóny pozitívne ovplyvňuje výsledky žiakov v teste.

Riaditelia všetkých škôl v dotazníku uviedli, že realizujú aktivity podporujúce rozvoj ČG, pričom v najväčšej miere (94 %) je to formou organizovania kultúrno-spoločenských podujatí, recitačných súťaží (77 %). Podľa vyjadrenia riaditeľov vo väčšine škôl (82 %) organizujú besedy o knihách, pričom v najmenšej miere sa realizujú práve v školách so ŠO 76 U. Až 86 % škôl deklaruje, že podporujú vlastnú tvorbu žiakov a 93 % organizuje exkurzie do verejných knižníc. Žiaci 53 % škôl

majú príležitosť zúčastniť sa rôznych súťaží či kvízov, ktoré sú pre nich organizované a 62 % škôl sa prezentuje školským časopisom. Školský časopis je vydávaný v troch štvrtinách GYM a škôl ŠO 76 U, kým zo sledovaných SOŠ sa takouto formou prezentuje 56 %. Žiaci škôl, ktorí mali príležitosť zapojiť sa do recitačných súťaží, bola u nich podporovaná ich vlastná tvorba a vydávali školský časopis, dosiahli lepšie výsledky v teste z ČG než ostatní žiaci.

Z analýzy odpovedí riaditeľov veľkosti rozličných škôl vyplynulo, že „veľké“ školy častejšie (87 %) organizovali pre žiakov besedy o knihách než školy „malé“ (84 %), vo „veľkých“ školách častejšie (69 %) vydávali školský časopis ako v školách „malých“ (63 %). Žiaci „veľkých“ škôl mali častejšie príležitosť pracovať v recitačnom, literárnom, diskusnom, žurnalistickom a mediálnom krúžku než žiaci „malých“ škôl. Vo „veľkých“ školách mali častejšie ako v „malých“ školách vybudovanú knižnicu, častejšie realizovali projekt Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc, častejšie využívali multimediálne zariadenia. Všetky uvedené rozdielové ukazovatele mali pozitívny vplyv na úspešnosť žiakov v teste a ovplyvnili signifikantne lepšie výsledky žiakov „veľkých“ škôl (úspešnosť 62,4 %) oproti úspešnosti žiakov (59,2 %) navštevujúcich „malé“ školy. Podrobné výsledky odpovedí riaditeľov GYM a SOŠ v dotazníku sú uvedené v tabuľke č. 5. Prehľad o priemernej úspešnosti a úspešnosti žiakov v úlohách vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok podľa odpovede riaditeľov škôl sú v tabuľkách č. 6 (GYM) a č. 7 (SOŠ).

Tabuľka 5 Odpovede riaditeľov škôl (GYM a SOŠ) týkajúce sa podpory realizácie ČG v škole

Otázka v dotazníku		Frekvencia kladných odpovedí (áno)	
		GYM	SOŠ
Plán na podporu ČG je súčasťou ŠkVP.		86 %	86 %
ČG je implementovaná v oblasti:	Jazyk a komunikácia	94 %	97 %
	Matematika a práca s informáciami	39 %	97 %
Aktivity žiakov na rozvoj ČG:	recitačné súťaže	93 %	72 %
	besedy o knihách	88 %	79 %
	vlastná tvorba žiakov	92 %	84 %
	školský časopis	76 %	57 %
	kultúrno-spoločenské podujatia	98 %	93 %
Záujmový útvar:	dramatický	60 %	24 %
	diskusný	60 %	18 %
	tvorivé písanie	33 %	22 %
	žurnalistický	62 %	38 %
Je v škole vybudovaná školská knižnica?		86 %	77 %
Je v škole vytvorený čitateľský kútik?		41 %	33 %
Školská knižnica ponúka	knižnično-informačné služby	92 %	95 %
	využívanie multimediálnych zariadení (kopírovanie, PC, televízor, CD prehrávač)	70 %	57 %

Tabuľka 6 Priemerná úspešnosť žiakov v testovaní ČG a ich úspešnosť v úlohách na integráciu a interpretáciu myšlienok podľa odpovede riaditeľov GYM na podporu realizácie ČG v škole

Dotazník pre riaditeľov (GYM)	Priemerná úspešnosť v ČG (celkovo)		Priemerná úspešnosť v úlohách na integráciu a interpretáciu myšlienok	
	odpoveď áno	odpoveď nie	odpoveď áno	odpoveď nie
Plán na podporu ČG je súčasťou ŠkVP.	69,8 %	70,0 %	61,1 %	60,1 %
ČG je implementovaná v oblasti: Jazyk a komunikácia	70,0 %	69,9 %	61,3 %	60,8 %
Matematika a práca s informáciami	71,2 %	69,2 %	62,0 %	60,7 %
Aktivity žiakov na rozvoj ČG: recitačné súťaže	70,0 %	67,3 %	61,2 %	58,1 %
besedy o knihách	70,2 %	67,1 %	61,2 %	59,5 %
vlastná tvorba žiakov	70,3 %	65,0 %	61,6 %	53,7 %
školský časopis	70,4 %	68,1 %	61,4 %	59,6 %
kultúrno-spoločenské podujatia	70,0 %	59,2 %	61,3 %	38,5 %
Záujmový útvar: mediálny	71,6 %	69,6 %	64,5 %	60,2 %
diskusný	71,5 %	69,1 %	62,7 %	60,1 %
tvorivé písanie	70,9 %	69,8 %	62,9 %	60,5 %
žurnalistický	70,4 %	69,6 %	61,9 %	60,1 %
Je v škole vybudovaná školská knižnica?	70,0 %	68,7 %	60,9 %	61,4 %
Je v škole vytvorený čitateľský kútik?	71,7 %	68,6 %	63,0 %	59,6 %
Školská knižnica ponúka knižnično-informačné služby	70,5 %	63,6 %	61,7 %	49,7 %
využívanie multimediálnych zariadení (kopírovanie, PC, televízor, CD prehrávač)	70,4 %	70,6 %	61,9 %	61,3 %

Tabuľka 7 Priemerná úspešnosť žiakov v testovaní ČG a v úlohách na integráciu a interpretáciu myšlienok podľa odpovede riaditeľov SOŠ na podporu realizácie ČG v škole

Dotazník pre riaditeľov (SOŠ)	Priemerná úspešnosť v ČG (celkovo)		Priemerná úspešnosť v úlohách na integráciu a interpretáciu myšlienok	
	odpoveď áno	odpoveď nie	odpoveď áno	odpoveď nie
Plán na podporu ČG je súčasťou ŠkVP.	56,9 %	53,9 %	44,5 %	42,7 %
ČG je implementovaná v oblasti: Jazyk a komunikácia	56,5 %	54,4 %	44,1 %	44,8 %
Matematika a práca s informáciami	57,3 %	56,0 %	44,6 %	43,9 %
Aktivity žiakov na rozvoj ČG: recitačné súťaže	56,9 %	55,6 %	44,6 %	43,5 %
besedy o knihách	56,8 %	55,6 %	44,6 %	43,2 %
vlastná tvorba žiakov	56,9 %	54,2 %	44,9 %	41,1 %
školský časopis	57,7 %	54,7 %	45,6 %	42,3 %
kultúrno-spoločenské podujatia	56,4 %	58,6 %	44,2 %	45,1 %
Záujmový útvar: mediálny	58,9 %	56,3 %	46,6 %	44,2 %
diskusný	60,9 %	56,0 %	49,7 %	43,7 %
tvorivé písanie	59,9 %	56,0 %	48,2 %	43,7 %
žurnalistický	58,4 %	55,9 %	46,2 %	43,9 %
Je v škole vybudovaná školská knižnica?	57,4 %	53,5 %	45,4 %	40,5 %
Je v škole vytvorený čitateľský kútik?	57,3 %	56,2 %	46,3 %	43,4 %
Školská knižnica ponúka knižnično-informačné služby	57,3 %	58,3 %	45,3 %	46,6 %
využívanie multimediálnych zariadení (kopírovanie, PC, televízor, CD prehrávač)	58,4 %	55,9 %	46,7 %	43,3 %

4.2 Výsledky dotazníka zadaného žiakom škôl

Cieľom dotazníkov, ktoré boli zadané žiakom bolo zistiť spojitosť dosiahnutej úspešnosti žiakov jednak so spôsobom a vnímaním výučby ČG v škole, ako so vzťahom žiakov k čítaniu a k ich čitateľským aktivitám.

4.2.1 Výsledky dotazníka zadaného žiakom – spojitosť dosiahnutej úspešnosti žiakov s odpoveďami na otázky týkajúce sa realizácie výučby ČG

Z výsledkov dotazníka vyplynulo, že 86,3 % žiakov považovalo za dôležité vedieť riešiť úlohy z ČG, pričom títo žiaci dosiahli v teste významne vyššiu úspešnosť (61,0 %) ako žiaci, ktorí riešenie takýchto úloh nepovažovali za dôležité (dosiahli signifikantne podpriemerný výsledok na úrovni 55,7 %). Až 91 % žiakov GYM a ŠO 76 U považovalo za dôležité disponovať takouto kompetenciou, kým zo žiakov SOŠ vnímalo potrebu vedieť riešiť úlohy takéhoto charakteru 85,3 % žiakov. Vo všetkých druhoch škôl dosiahli žiaci deklarujúci dôležitosť riešenia úloh z ČG lepšie výsledky v porovnaní s ostatnými žiakmi, ktorých úspešnosť bola podpriemerná.

89,3 % žiakov uviedlo, že v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu mali príležitosť pracovať s odbornými a literárnymi textami podobného zamerania ako boli v teste a ich úspešnosť bola na úrovni 60,6 %, kým ostatní žiaci dosiahli podpriemernú úspešnosť 58,4 %. Najčastejšie žiaci s podobnými úlohami pracovali v predmetoch slovenský jazyk a literatúra (86 %) a cudzí jazyk (65 %). Výrazne menší podiel žiakov riešil príklady podobného charakteru aj v predmetoch dejepis (16 %), matematika (8 %), geografia (9 %) alebo v inom predmete (5 %). Analýza výsledkov dotazníka preukázala, že úspešnosť žiakov bola ovplyvnená tým, či úlohy podobného charakteru riešili v predmete cudzí jazyk (CUJ), kým práca s odborným či literárnym textom v iných predmetoch úspešnosť žiakov neovplyvnila. Žiaci, ktorí uviedli, že pracovali s odbornými alebo literárnymi textami v predmete cudzí jazyk, dosiahli úspešnosť 61,7 %, kým úspešnosť ostatných žiakov bola podpriemerná na úrovni 58,6 %. Vplyv práce s odborným či literárnym textom v predmete CUJ bol najviac badateľný pri riešení úloh vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok, kde žiaci majúci možnosť pracovať s týmito textami dosiahli úspešnosť na úrovni 50,7 %, zatiaľ čo ostatní iba na úrovni 46,8 %.

Jedna skupina otázok v dotazníku bola zameraná na zistenie spôsobu využívania učebníc žiakmi a aké úrovne práce s textom sa podľa nich na vyučovacích hodinách uplatňujú.

46,8% žiakov potvrdilo, že na vyučovacích hodinách pracujú s učebnicou často alebo skoro stále, pričom najväčší podiel tvorili žiaci GYM (55,4 %). Takmer tri štvrtiny (73,7 %) z testovaných žiakov uviedlo, že nikdy alebo len zriedka používajú učebnice na odpisovanie poznámok do zošita. Z tých žiakov, ktorí uviedli, že učebnice veľmi často alebo často na uvedený účel využívajú, boli žiaci zo SOŠ a ŠO 76 U (28 %), ale aj pätina žiakov GYM. Štvrtina žiakov SOŠ, ktorí uviedli, že používajú učebnicu na odpisovanie poznámok do zošita, dosiahli signifikantne nižšie výsledky ako ostatní. Učebnice na čítanie textu veľmi často alebo často využíva 55,0 % žiakov, pričom najväčší podiel žiakov takto využívajúcich učebnice tvorili žiaci GYM (67,6 %). Takmer 56 % žiakov potvrdilo, že často alebo skoro stále pracujú na vyučovacích hodinách okrem učebníc aj s iným textovým materiálom, čo potvrdilo 63,5 % žiakov GYM, 62,5 % žiakov ŠO 76 U a len 50,8 % žiakov SOŠ. Pritom z analýzy výsledkov vyplynulo, že práca s iným textovým materiálom pozitívne ovplyvnila priemernú úspešnosť žiakov SOŠ a v úlohách vyžadujúcich prácu s textom na úrovni integrácie a interpretácie myšlienok úspešnosť žiakov GYM. 52,7 % žiakov uviedlo, že na hodinách majú často alebo veľmi často príležitosť vyhľadávať nové informácie. Žiaci SOŠ

a ŠO 76 U, ktorí takúto možnosť mali vytvorenú, dosiahli v teste signifikantne vyššiu priemernú úspešnosť a žiaci SOŠ signifikantne vyššiu priemernú úspešnosť aj v úlohách vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok.

Príležitosť diskutovať o prečítanom často alebo veľmi často malo 82,4 % žiakov a v takej istej frekvencii rozprávať o svojich pocitoch o prečítanom malo 30,3 % žiakov, pričom najčastejšie táto príležitosť bola vytvorená žiakom ŠO 76 U. Z analýzy výsledkov vyplynulo, že diskutovanie o prečítanom texte, či vyjadrovanie a rozprávanie o vlastných pocitoch neovplyvnilo celkovú úspešnosť žiakov.

Len 17,2 % žiakov uviedlo, že často alebo veľmi často pracujú s mapami a 36,8 % žiakov uviedlo, že v takej istej frekvencii pracuje s tabuľkami či grafmi. Možnosť pracovať s grafmi či tabuľkami pozitívne ovplyvňovala predovšetkým úspešnosť žiakov GYM v úlohách, ktorých riešenie vyžadovalo prácu s textom na úrovni integrácie a interpretácie myšlienok.

70 % opýtaných žiakov uviedlo, že v škole je zriadená školská knižnica (najviac GYM 86,2 %). Žiaci, ktorí existenciu školskej knižnice potvrdili, dosiahli v teste z ČG významne lepšie výsledky (62 %), než žiaci navštevujúci školy, v ktorých zriadená nebola (úspešnosť 57 %). Najväčší rozdiel medzi vyjadreniami riaditeľov škôl a žiakov týkajúcich sa existencie knižníc bol v SOŠ, pretože riaditelia troch štvrtín škôl uviedli, že knižnica existuje, ale zo žiakov jej existenciu potvrdili len dve tretiny.

Len 28 % žiakov uviedlo, že využívajú služby knižníc na požičiavanie si kníh. Takmer rovnaký podiel žiakov GYM (38,1 %) a ŠO 76 U (37,3 %) uviedlo, že si knihy požičiava, zo žiakov SOŠ si požičiava knihy len 23,1 %. Tento faktor významne pozitívne ovplyvňoval výsledky žiakov a žiaci, ktorí potvrdili, že si knižničné tituly požičiavajú, dosiahli úspešnosť 64 %, kým úspešnosť ostatných žiakov bola na úrovni 59 %.

34 % žiakov uviedlo, že sa zapojili do čitateľských aktivít organizovaných školou, pričom najviac, viac ako polovica žiakov, bola do nich zapojená v školách ŠO 76 U. Vo všetkých druhoch škôl účasť na uvedených aktivitách pozitívne ovplyvňovala výsledky žiakov, pričom u žiakov GYM a SOŠ to boli súťaže zamerané na vlastnú tvorbu a u žiakov ŠO 76 U to bola predovšetkým účasť na besedách o knihách. Uvedení žiaci vo všetkých druhoch škôl dosiahli nadpriemernú úspešnosť. Odpovede žiakov GYM a SOŠ na otázky o postoji k ČG a jej uplatňovania vo výučbe sú v tabuľke č. 8. Prehľad o priemernej úspešnosti a úspešnosti žiakov v úlohách vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok podľa odpovedí žiakov na uvedené otázky sú v tabuľkách č. 9 (GYM) a č. 10 (SOŠ).

Tabuľka 8 Odpovede žiakov GYM a SOŠ na otázky o postoji k ČG a jej uplatňovania vo výučbe

Otázka v dotazníku	Frekvencia kladných odpovedí (áno)	
	GYM	SOŠ
Považuješ za dôležité vedieť riešiť úlohy, ktoré boli v teste?	91 %	86 %
Pracujete na vyučovaní s odbornými alebo literárnymi textami podobne ako v teste?	94 %	91 %
slovenský jazyk a literatúra	97 %	98 %
cudzí jazyk	83 %	78 %
dejepis	36 %	17 %
matematika	14 %	10 %
geografia	19 %	9 %
iný predmet	12 %	5 %

Tabuľka 9 Priemerná úspešnosť žiakov GYM v testovaní ČG a v úlohách týkajúcich sa práce s textom na úrovni integrácie a interpretácie myšlienok podľa ich odpovede na otázky o realizácii a postoji k uplatňovaniu ČG

Otázka v dotazníku	Priemerná úspešnosť		Integrácia a interpretácia myšlienok	
	odpoveď áno	odpoveď nie	odpoveď áno	odpoveď nie
Považuješ za dôležité vedieť riešiť úlohy, ktoré boli v teste?	70,2 %	66,1 %	61,4 %	57,5 %
Pracujete na vyučovaní s odbornými alebo literárnymi textami podobne ako v teste?	70,2 %	66,7 %	61,3 %	59,3 %
slovenský jazyk a literatúra	70,2 %	71,4 %	61,3 %	63,5 %
cudzí jazyk	70,9 %	68,4 %	62,1 %	59,7 %
dejepis	70,3 %	70,9 %	61,2 %	62,2 %
matematika	71,8 %	70,6 %	65,0 %	61,5 %
geografia	68,0 %	71,1 %	59,5 %	62,1 %
iný predmet	71,8 %	70,7 %	63,5 %	61,4 %

Tabuľka 10 Priemerná úspešnosť žiakov SOŠ v testovaní ČG a v úlohách týkajúcich sa práce s textom na úrovni integrácie a interpretácie myšlienok podľa ich odpovede na otázky o realizácii a postoji k uplatňovaniu ČG

Otázka v dotazníku	Priemerná úspešnosť		Integrácia a interpretácia myšlienok	
	odpoveď áno	odpoveď nie	odpoveď áno	odpoveď nie
Považuješ za dôležité vedieť riešiť úlohy, ktoré boli v teste?	57,2 %	53,2 %	44,9 %	41,2 %
Pracujete na vyučovaní s odbornými alebo literárnymi textami podobne ako v teste?	56,7 %	56,1 %	44,4 %	43,8 %
slovenský jazyk a literatúra	56,6 %	60,5 %	44,3 %	51,6 %
cudzí jazyk	57,6 %	55,4 %	45,5 %	42,5 %
dejepis	55,6 %	57,3 %	45,6 %	44,9 %
matematika	56,8 %	57,0 %	46,0 %	44,9 %
geografia	53,9 %	57,2 %	43,2 %	45,1 %
iný predmet	55,3 %	57,0 %	43,0 %	44,9 %

4.2.2 Výsledky dotazníka zadaného žiakom – spojitosť dosiahnutej úspešnosti žiakov so vzťahom k čítaniu

Časť otázok dotazníka monitorovala vzťah žiakov k čítaniu a k ich čitateľským aktivitám. V dotazníku viac než štyri pätiny žiakov uviedlo, že radi čítajú knihy, pričom najvyšší podiel žiakov, ktorí radi čítajú, bol medzi žiakmi GYM (88,6 %) a, naopak, najnižší medzi žiakmi SOŠ (80,6 %). Žiaci, ktorí radi čítajú, dosiahli v teste významne lepšiu úspešnosť (61,8 %) než ostatní žiaci (53,4 %). Analogický rozdiel v úspešnosti, v prospech žiakov obľubujúcich čítanie, bol zaznamenaný aj pri riešení úloh zameraných na integráciu a interpretáciu myšlienok. Z porovnania dosiahnutých výsledkov žiakov, ktorí radi čítajú a ktorí neradi čítajú, bol najvyšší rozdiel v úspešnosti (9,5 %) zaznamenaný u žiakov ŠO 76 U a u žiakov SOŠ bol najvyšší rozdiel zaznamenaný pri riešení úloh vyžadujúcich prácu s textom na úrovni integrácie a interpretácie myšlienok (8,4 %).

Krásnu literatúru číta najväčší podiel žiakov ŠO 76 U (78,8 %), pričom ju najmenej obľubujú žiaci SOŠ (55,0 %), odbornú literatúru najčastejšie čítajú žiaci GYM (51,3 %) a najmenej žiaci ŠO 76 U (31,8 %). Viac ako 85 % žiakov síce číta články náučného alebo zábavného charakteru na internete, ale priamy vplyv na výsledky žiakov v tejto súvislosti zaznamenaný nebol. Z analýzy výsledkov vyplynulo, že významne pozitívny vplyv na výsledok žiakov všetkých typov stredných škôl má čítanie krásnej a odbornej literatúry. Úspešnosť žiakov SOŠ a GYM čítajúcich krásnu alebo odbornú literatúru bola rovnaká, na úrovni 64 % a žiaci SOŠ a GYM, ktorí uviedli, že príslušnú literatúru nečítajú, dosiahli tiež rovnakú úspešnosť na úrovni 59 %.

Tri štvrtiny žiakov uviedli, že sa o prečítanom texte, článku či knihe aj rozprávajú. Najčastejšie ako partnerov na takúto komunikáciu uvádzali kamarátov, za nimi nasledovali spolužiaci a rodičia. Rozhovory s učiteľmi o prečítanom článku, knihe či texte potvrdilo 44 % žiakov, pričom najväčší podiel tvorili žiaci ŠO 76 U (49,5 %) a najnižší žiaci SOŠ (39,7 %). Z analýzy výsledkov vyplynulo, že rozhovory o prečítanom texte, článku či knihách pozitívne ovplyvnili úspešnosť

žiacov v teste. Žiaci, ktorí majú príležitosť o prečítanom texte s niekým rozprávať, dosiahli úspešnosť 62 %, kým úspešnosť ostatných žiakov bola na úrovni 55 %.

Ďalšia analýza bola zameraná na komparáciu úspešnosti chlapcov a dievčat s ich odpoveďami na otázky týkajúce sa ich postoju k čítaniu. Táto analýza sa realizovala len v GYM a v celej skupine SOŠ, pretože v ŠO 76 U bolo viac ako 90 % dievčat a takéto porovnanie by bolo nezmyselné. Dievčatá v porovnaní s chlapcami, aj na GYM, aj v SOŠ, radšej čítajú predovšetkým krásnu literatúru, zapájajú sa do čitateľských aktivít zameraných hlavne na vlastnú tvorbu či participujú na tvorbe školského časopisu. Porovnaním výsledkov žiakov GYM oboch pohlaví sa zistilo, že ich postoje k čítaniu nemajú vplyv na mieru úspešnosti v teste. Naopak, signifikantný rozdiel medzi výsledkami chlapcov a dievčat v SOŠ v prospech dievčat môže súvisieť aj s ich pozitívnejším postojom k čítaniu. Odpovede žiakov GYM a SOŠ na otázky týkajúce sa ich vzťahu k čítaniu sú v tabuľke č. 11. Prehľad o priemernej úspešnosti a úspešnosti žiakov v úlohách vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok podľa odpovedí žiakov na uvedené otázky sú v tabuľkách č.12 (GYM) a č. 13 (SOŠ).

Tabuľka 11 Odpovede žiakov GYM a SOŠ na otázky týkajúce sa ich vzťahu k čítaniu

Otázka v dotazníku	Frekvencia kladných odpovedí (áno)	
	GYM	SOŠ
Čítaš rád?	89 %	81 %
krásnu literatúru (rozprávky, básne, romány...)	70 %	56 %
odbornú literatúru (encyklopédie...)	51 %	48 %
noviny, časopisy v tlačenej podobe	63 %	67 %
články na internete, ktoré majú náučný charakter	88 %	88 %
články na internete, ktoré majú zábavný charakter	85 %	85 %
Rozprávaš sa s niekým o prečítanom texte, článku, knihe...?	85 %	74 %
s učiteľom	43 %	40 %
s rodičmi	65 %	58 %
so starými rodičmi	26 %	24 %
so spolužiakmi	83 %	74 %
s kamarátmi	96 %	92 %

Tabuľka 12 Priemerná úspešnosť žiakov GYM v testovaní ČG a v úlohách týkajúcich sa práce s textom na úrovni integrácie a interpretácie myšlienok podľa ich odpovede na otázky týkajúcich sa ich vzťahu k čítaniu

Otázka v dotazníku	Priemerná úspešnosť		Integrácia a interpretácia myšlienok	
	áno	nie	áno	nie
Čítaš rád?	70,4 %	65,8 %	61,8 %	55,0 %
krásnu literatúru	71,8 %	68,5 %	64,1 %	58,3 %
odbornú literatúru	72,5 %	69,5 %	63,7 %	61,5 %
noviny, časopisy v tlačenej podobe	69,6 %	72,4 %	60,6 %	64,5 %
články na internete, ktoré majú náučný charakter	70,7 %	69,7 %	62,3 %	60,8 %
články na internete, ktoré majú zábavný charakter	70,6 %	71,3 %	62,1 %	63,6 %
Rozprávaš sa s niekým o prečítanom texte, článku, knihe...?	70,4 %	67,3 %	62,0 %	56,2 %
s učiteľom	70,5 %	71,6 %	62,1 %	63,2 %
s rodičmi	70,6 %	70,6 %	61,5 %	63,6 %
so starými rodičmi	70,9 %	71,2 %	61,9 %	63,3 %
so spolužiakmi	71,2 %	69,1 %	63,3 %	59,5 %
s kamarátmi	70,9 %	65,3 %	62,3 %	59,8 %

Tabuľka 13 Priemerná úspešnosť žiakov SOŠ v testovaní ČG a v úlohách týkajúcich sa práce s textom na úrovni integrácie a interpretácie myšlienok podľa ich odpovede na otázky týkajúcich sa ich vzťahu k čítaniu

Otázka v dotazníku	Priemerná úspešnosť		Integrácia a interpretácia myšlienok	
	áno	nie	áno	nie
Čítaš rád?	58,1 %	50,5 %	46,0 %	37,7 %
krásnu literatúru	59,7 %	56,6 %	48,3 %	43,9 %
odbornú literatúru	60,0 %	56,8 %	48,0 %	44,5 %
noviny, časopisy v tlačenej podobe	57,5 %	59,0 %	45,0 %	47,8 %
články na internete, ktoré majú náučný charakter	58,5 %	56,2 %	46,4 %	44,3 %
články na internete, ktoré majú zábavný charakter	58,2 %	57,6 %	46,1 %	44,9 %
Rozprávaš sa s niekým o prečítanom texte, článku, knihe...?	58,1 %	52,5 %	45,8 %	40,1 %
s učiteľom	57,7 %	58,8 %	45,8 %	46,8 %
s rodičmi	58,6 %	58,1 %	46,4 %	46,1 %
so starými rodičmi	58,8 %	58,5 %	47,0 %	46,3 %
so spolužiakmi	59,0 %	57,0 %	46,7 %	45,5 %
s kamarátmi	58,4 %	55,5 %	46,3 %	42,4 %

5. Faktory podmienajúce úspešnosť žiaka v čitateľskej gramotnosti

Pri skúmaní výsledkov merania ČG sa Štátna školská inšpekcia pokúsila nájsť odpoveď na otázku, ktoré faktory významne podmienajú úspešnosť žiakov v čitateľskej gramotnosti. Pre získanie odpovede bola aplikovaná viacnásobná regresná analýza..

Významné premenné, ktoré boli do modelu zahrnuté a majú spoločne signifikantný vplyv na celkovú úspešnosť žiaka, sú v tabuľke č. 14.

Tabuľka č. 14 *Prehľad významných premenných*

Činitele zaradené do regresného modelu úspešnosti žiaka v ČG	
typ SŠ (0 – SOŠ, 1 – GYM)	
veľkosť školy podľa počtu žiakov v končiacom ročníku (0 – malá, 1 – stredná, 2 – veľká)	
zriaďovateľ (0 – súkromník, 1 – štát, 2 – cirkev)	
Otázky z dotazníka pre žiakov	Ozn.
Dôležitosť riešenia úloh zameraných na ČG	o01
Oblúba čítania (krásna literatúra, odborné články)	o40
Rozprávanie sa o prečítanom (hlavne s kamarátmi)	o46
Požičiavanie si kníh	o31
Účasť na čitateľských aktivitách – diskusné krúžky, vlastná tvorba	o33
V škole je knižnica	o30

Regresný model úspešnosti v ČG:

$$\text{Úspešnosť} = 42,9 + \text{typ SŠ} * 12,4 + \text{veľkosť školy} * 2,6 + \text{zriaďovateľ} * 0,9 + \text{o01} * 2,8 + \text{o40} * 4,7 + \text{o46} * 2,6 + \text{o31} * 1,6 + \text{o33} * 0,9 + \text{o30} * 1,9$$

Regresným modelom je možné vysvetliť 24 % celkovej variability úspešnosti. Znamienko + pred premennou znamená, že daná premenná pozitívne ovplyvňuje celkovú úspešnosť a koeficient za premennou určuje relatívnu silu vplyvu.

Interpretácia výsledkov regresného modelu:

Respondentovi regresný model predikuje úspešnosť v teste z ČG:

- vyššiu o 12,4 %, ak navštevuje GYM;
- vyššiu o 5,2 %, resp. 2,6 %, ak navštevuje „veľkú“, resp. „strednú“ školu;
- vyššiu o 4,7 %, ak obľubuje čítanie (najviac vplyva čítanie krásnej literatúry, odborných článkov);
- vyššiu o 2,8 %, ak považuje za dôležité vedieť riešiť úlohy z ČG;
- vyššiu o 2,6 %, ak sa o prečítanom zvykne rozprávať (hlavne s kamarátmi);
- vyššiu o 1,9 %, ak je v škole knižnica;
- vyššiu o 1,8 %, ak je zriaďovateľ cirkev;
- vyššiu o 1,6 %, ak si požičiava knihy;
- vyššiu o 0,9 %, ak je zriaďovateľ štát;
- vyššiu o 0,9 %, ak sa zúčastňuje na čitateľských aktivitách – diskusné, dramatické krúžky vlastná tvorba.

6. Závery

Úspešnosť 3 863 žiakov končiaceho ročníka 217 škôl v teste čitateľskej gramotnosti dosiahla **60,3 %**. Test bol orientovaný na najnižšie úrovne čitateľskej gramotnosti. Takýto prístup bol zvolený z dôvodu, že zvládnutie nižších úrovní ČG je nevyhnutným predpokladom rozvíjania jej vyšších úrovní. Z výsledkov vyplýva, že nadpriemernú úspešnosť získali žiaci len pri riešení úloh vyžadujúcich najjednoduchšie procesy porozumenia textu, t. j. pri **vyhľadávaní explicitných informácií** (69,7 %). Ich úspešnosť bola podpriemerná v úlohách zameraných na vyhľadávanie **implicitných informácií** (57,8 %) a výrazne podpriemerná v úlohách vyžadujúcich prácu s textom na úrovni **integrácie a interpretácie myšlienok** (49,0 %). Analýza výsledkov potvrdila súvislosť medzi pohlavím žiaka a dosiahnutou úspešnosťou v teste. Dievčatá dosiahli v teste významne lepší výsledok (61,3 %) než chlapci (59,1 %). Najväčší rozdiel (4,3 %) v úspešnosti medzi dievčatami a chlapcami v prospech dievčat bol v úlohách, riešenie ktorých vyžadovalo integráciu a interpretáciu myšlienok. Tieto výsledky môžu súvisieť s väčšou angažovanosťou dievčat v mimoškolských aktivitách zameraných na rozvoj ČG (recitačné súťaže, tvorba školského časopisu), ako aj s ich pozitívnejším vzťahom k čítaniu. Dievčatá výrazne viac ako chlapci preferujú čítanie krásnej literatúry a častejšie sa o svojich pocitoch o prečítanom rozprávajú. Uvedené faktory pozitívne ovplyvňovali dosiahnutú úspešnosť testovaných žiakov.

Z analýzy výsledkov podľa typu školy vyplynulo, že na GYM úspešnosť chlapcov a dievčat bola porovnateľná, kým v SOŠ dievčatá dosiahli signifikantne lepšie výsledky než chlapci.

Z porovnania výsledkov žiakov podľa zriaďovateľa vyplynulo, že žiaci cirkevných škôl dosiahli nadpriemerné výsledky na úrovni 69,2 %, žiaci štátnych škôl dosiahli úspešnosť na úrovni 60,3 % a výsledky na úrovni 56,1 % dosiahli žiaci súkromných škôl.

Z porovnaní výsledkov žiakov podľa veľkosti škôl na základe kritéria počtu žiakov v končiacom ročníku vyplynulo, že žiaci „veľkých“ škôl (82 a viac žiakov) dosiahli celkovo i vo všetkých úrovniach úloh lepšie výsledky než žiaci „malých“ a „stredných“ škôl. Žiaci „veľkých“ škôl v porovnaní s „malými“ školami (počet žiakov do 46) dosiahli signifikantne aj vecne lepšie výsledky celkovo, ako aj v úlohách na jednotlivé úrovne práce s textom. Tieto výsledky môžu byť ovplyvnené tým, že „veľké“ školy častejšie organizovali pre žiakov besedy o knihách, častejšie vydávali školský časopis, žiaci týchto škôl mali častejšie príležitosť pracovať v recitačnom, literárnom, diskusnom, žurnalistickom a mediálnom krúžku. Vo „veľkých“ školách mali častejšie ako v „malých“ školách vybudovanú knižnicu a častejšie realizovali projekt Elektronizácia a revitalizácia školských knižníc, častejšie využívali multimediálne zariadenia. Všetky uvedené rozdielové ukazovatele mali pozitívny vplyv na úspešnosť žiakov v teste a ovplyvnili signifikantne lepšie výsledky žiakov „veľkých“ škôl (úspešnosť 62,4 %) oproti úspešnosti žiakov (59,2 %) navštevujúcich „malé“ školy. Ďalej vyšší počet žiakov (nielen v končiacom ročníku) vytvára predpoklady, že jednotlivé predmety vyučuje viac vyučujúcich, čím majú vytvorenú príležitosť na efektívnejšiu kooperáciu a môžu žiakom ponúknuť širšiu ponuku záujmových mimoškolských útvarov.

Z komparácie klasifikácie žiakov z predmetu SJL a ich výsledkov v teste vyplynulo, že vzťah bol priamoúmerný, t. j. čím mali žiaci v predmete lepšie hodnotenie, tým dosiahli v teste vyššiu celkovú úspešnosť a vyššiu úspešnosť aj v úlohách vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok.

Z ďalšej analýzy výsledkov vyplynulo, že dievčatá hodnotené stupňami výborný, chválitebný, dobrý aj dostatočný dosiahli v teste z ČG horšie výsledky ako chlapci hodnotení tými istými

klasifikačnými stupňami. Na základe týchto výsledkov možno predpokladať, že pri hodnotení chlapcov z predmetu SJL učitelia uplatňujú prísnejšie kritériá než u dievčat.

Žiaci GYM dosiahli významne vyššiu úspešnosť (69,9 %) ako žiaci SOŠ (56,6 %), pričom z tohto druhu škôl žiaci ŠO 76 U dosiahli najnižšiu úspešnosť (54,4 %). Žiaci GYM dosiahli v porovnaní so žiakmi SOŠ signifikantne lepšie výsledky vo všetkých procesoch porozumenia textu. Najväčší rozdiel (16,7 %) medzi úspešnosťou žiakov GYM a SOŠ bol zaznamenaný pri riešení úloh vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok. Dosiahli nadpriemerné výsledky v procese porozumenia textu na úrovni vyhľadania informácií explicitných (77,4 %) a implicitných (67,6 %). Samostatne sa vyhodnotili výsledky žiakov skupiny ŠO 76 U. Títo dosiahli v testovaní priemernú úspešnosť na úrovni 54,4 %, čo boli signifikantne horšie výsledky v porovnaní so žiakmi ostatných stredných škôl, ale aj v porovnaní so žiakmi ostatných SOŠ. Títo žiaci dosiahli horšie výsledky aj v procesoch porozumenia textu na úrovni vyhľadania explicitných a implicitných informácií. Najnižšiu úspešnosť (44,8 %) dosiahli v úlohách vyžadujúcich integráciu a interpretáciu myšlienok, ale tento výsledok bol porovnateľný s výsledkom žiakov ostatných SOŠ (avšak významne signifikantne nižší ako výsledok žiakov GYM). Je na zamyslenie, že polovica škôl ŠO 76 U síce deklarovala, že v UP má zaradený nový predmet na rozvoj ČG, ale výsledky žiakov v teste neboli touto skutočnosťou pozitívne ovplyvnené.

Z porovnania výsledkov testovania žiakov GYM a SOŠ v jednotlivých krajoch vyplynulo, že vo všetkých krajoch dosiahli žiaci GYM významne vyššiu priemernú úspešnosť než žiaci SOŠ. Najvyšší rozdiel v úspešnosti žiakov GYM a SOŠ bol v Bratislavskom kraji (rozdiel 20,5 %), najnižší rozdiel v Žilinskom kraji (rozdiel 11,1 %). Žiaci GYM v Bratislavskom kraji dosiahli v rámci testovania ČG najvyššiu úspešnosť (76,5 %) v rámci SR, najnižšiu úspešnosť medzi GYM dosiahli žiaci Prešovského kraja (66,4 %). Medzi SOŠ dosiahli najvyššiu úspešnosť (58,6 %) žiaci Žilinského kraja a, naopak, najnižšiu úspešnosť (52,1 %) žiaci Prešovského kraja.

Testovanie, ktoré bolo v tomto školskom roku uskutočnené, bolo zamerané na zistenie toho, akým spôsobom sú žiaci končiacich (maturitných) ročníkov schopní riešiť úlohy, ktoré vyžadovali uplatňovať predovšetkým najnižšie úrovne ČG, časť úloh vyžadovala od žiakov aj schopnosť konštruovať význam nad rámec textu, či využívať predchádzajúce poznatky, vedomosti a skúsenosti, logické spracovanie informácií, nachádzanie súvislostí medzi myšlienkami textu, interpretáciu využitia informácií v reálnom živote. Úlohy vyžadujúce vyššie úrovne ČG, ako napr. kriticky analyzovať či hodnotiť text, neboli v teste zakomponované. Najnižšiu úspešnosť dosiahli žiaci pri práci s textom na úrovni integrácie a interpretácie, čo je o to alarmujúcejšie, že dve tretiny testovaných žiakov, t. j. žiakov, ktorí mali vykonať maturitnú skúšku v máji až júni 2017, nedokázali rozpoznať a používať rôzne organizačné prvky textu na vyhľadanie a identifikáciu relevantnej informácie, nedokázali spájať a integrovať informácie z celého textu s cieľom rozpoznať hlavné myšlienky a vysvetliť ich, či tvoriť úsudky na základe abstraktných alebo implicitne zahrnutých informácií, porovnať a zhodnotiť časti textu a zdôvodniť svoj výber. Znepokojujúce sa javia byť aj výsledky žiakov skupiny ŠO 76 U, nakoľko sa predpokladá, že žiaci práve tejto skupiny ŠO budú pôsobiť v budúcnosti ako učitelia a jednou z ich úloh bude aj rozvíjať ČG u svojich žiakov.

Analýzy výsledkov potvrdili formálny prístup škôl k zvyšovaniu kompetencií žiakov v oblasti ČG, ktorý je založený síce na existencii plánov na podporu ČG, ale nie na ich dôslednom plnení. Tento formálny prístup potvrdzuje aj fakt, že napriek ustanoveniu koordinátora ČG v tretine kontrolovaných škôl úspešnosť žiakov týchto škôl nebola touto skutočnosťou ovplyvnená. Analýza

výsledkov dotazníka preukázala, že úspešnosť žiakov bola ovplyvnená tým, či úlohy podobného charakteru ako boli zadané v teste, riešili v predmete CUJ, kým práca s odborným či literárnym textom v iných predmetoch úspešnosť žiakov neovplyvnila. Signifikantne pozitívne bola úspešnosť žiakov ovplyvnená tým, či mali príležitosť pracovať v diskusnom, mediálnom krúžku a krúžku tvorivého písania a pozitívny vplyv mala aj ich činnosť v recitačnom, či žurnalistickom krúžku. Ďalej pozitívne úspešnosť žiakov ovplyvňovala aj existencia knižnice v škole, ako aj ich pozitívny vzťah k čítaniu predovšetkým krásnej literatúry, ako aj rozprávanie sa o svojich pocitoch o prečítanom s kamarátmi, či spolužiakmi.

Výsledky preukázali výrazné rezervy v uplatňovaní takých metód a foriem vyučovania, ktoré by umožňovali žiakom rozvíjať ich kompetencie pri práci s textom na vyšších úrovniach, ktoré sú nevyhnutné pre to, aby dokázali pochopiť kauzálne, funkčné a vývinové vzťahy medzi javmi a procesmi, aby dokázali kriticky myslieť s uplatnením mnohostranného pohľadu pri riešení úloh a aby dokázali zaraďovať získané informácie a poznatky do zmysluplného kontextu životnej praxe.

7. Odporúčania

Pre vládu SR

- zvýšiť spoločenský a sociálny status učiteľov, aby sa na pedagogické školy hlásili výborní žiaci, ktorí budú ďalej tvorivo vzdelávať ďalšiu generáciu;
- podporovať kultúru a vedu.

Pre MŠVVaŠ SR

- pripraviť programy kontinuálneho vzdelávania na zlepšenie úrovne škôl v oblasti čitateľského vzdelávania hlavne procesov na integráciu a interpretáciu myšlienok.

Pre riaditeľov škôl

- uplatňovať plán na podporu ČG deklarovaný v ŠkVP;
- vytvoriť plán na podporu ČG, ktorý je súčasťou ŠVP so zameraním na vyššiu úroveň práce s textom – úlohy na integráciu a interpretáciu myšlienok;
- orientovať výchovno-vzdelávaciu činnosť všetkých pedagogických zamestnancov na rozvíjanie čitateľských kompetencií žiakov, ktoré sú predpokladom pre porozumenie významu textu, pre výber kľúčových informácií a ich posudzovanie a vyvodzovanie logických záverov;
- podporiť čítanie krásnej literatúry žiakmi, rozprávaním sa o prečítanom a videnom skupinovú (projektovú) prácu žiakov;
- podporiť čítanie odbornej literatúry a odborných článkov na internete skupinovú (projektovú) prácu žiakov;
- implementovať ČG na všetkých predmetoch zaradených v učebnom pláne;
- podporiť zapájanie sa žiakov do kultúrno-spoločenských podujatí a následného využitia v pedagogickom procese;
- podporiť činnosť diskusných, mediálnych, dramatických krúžkov;
- podporiť vlastnú tvorbu žiakov a vydávať školský časopis;
- podporiť aktívne využívanie knižnice;
- podporiť využívanie multimediálnych zariadení na aktívne prezentácie žiakov.

Pre učiteľov

- čítať a analyzovať so žiakmi literatúru aj podľa výberu žiakov;
- zaujímať sa o čitateľské aktivity žiakov, diskutovať s nimi o prečítanom;
- ponúkať žiakom krúžky zamerané na rozvoj ČG.

Pre žiakov

- čítať krásnu a odbornú literatúru;
- diskutovať s kamarátmi, spolužiakmi a rodičmi o literatúre;
- angažovať sa v mimoškolských aktivitách.

Pre rodičov

- viesť deti k čítaniu krásnej a odbornej literatúry;
- zaujímať sa o aktivity svojich detí, diskutovať s nimi o ich záľubách a o prečítaných dielach;
- podporiť deti v kultúrnych a odborných mimoškolských aktivitách.